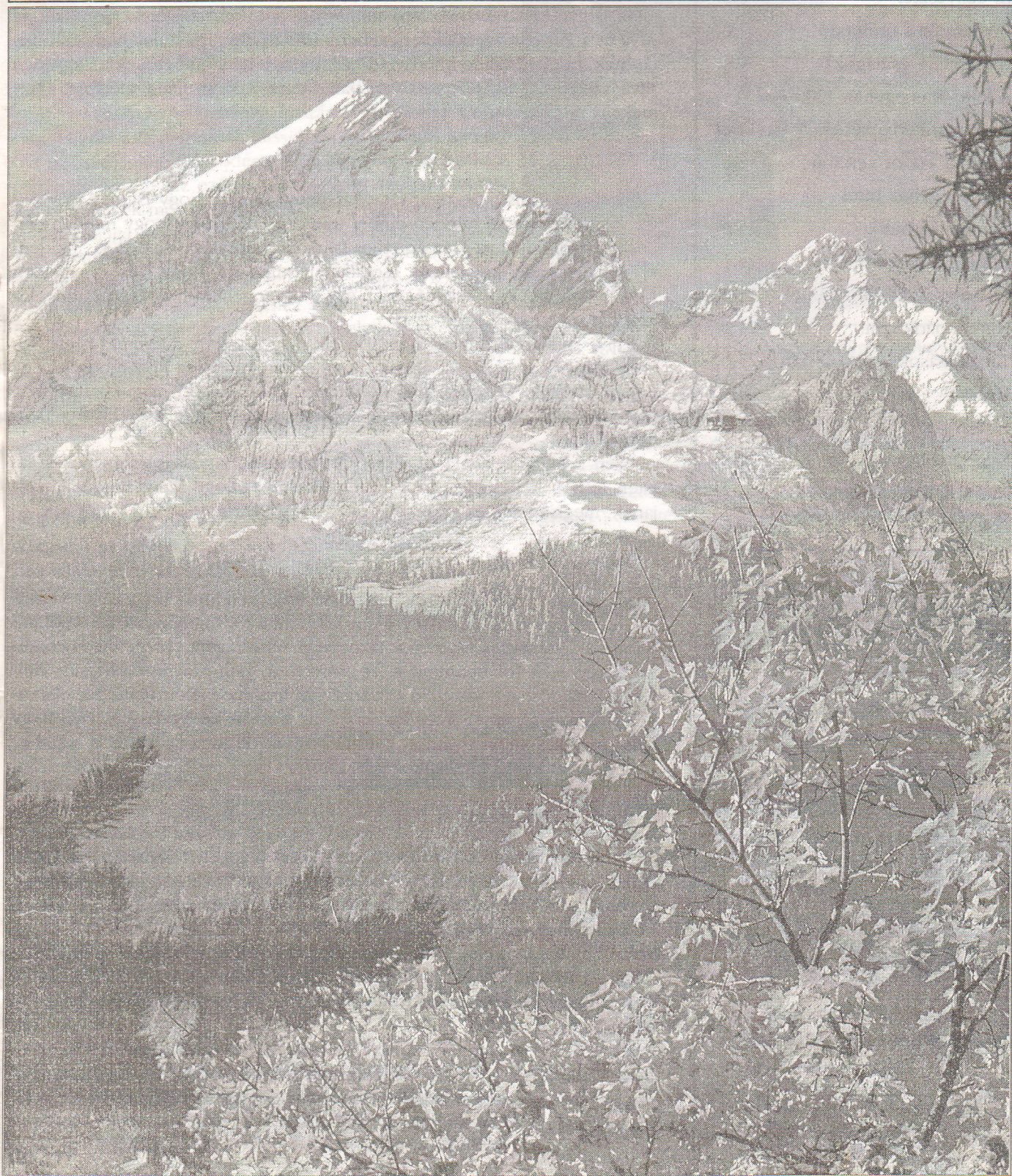

Új Hajtás

A KÁRPÁTALJAI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ LAPJA

1999. IV. évfolyam, 9. szám

A tartalomból:

A Szentatya üzenete Missziósvasárnapra	2.o.
Szűz Mária, égi édesanyánk	4.o.
Imaoldal	5.o.
II. Szilveszter	6.o.
Igeliturgikus útmutató	7.o.
„Betlehemi csillagok”	9.o.
A katolikus egyház 1000 éve a Kárpát-medencében	10.o.
Romza Tódor vértanú	12.o.
A világegyház hírei	14.o.
Kárpátaljai hírek	15.o.
Ábrahám megkísértése	16.o.
Érdemes igent mondani!	18.o.
Hittel imádkozni!	24.o.
Találkozások a HÁLÓ-ban	23.o.
Mese	24.o.
Bibliai játék	25.o.
Keresztretjvény	26.o.
Albrecht Dürer:Apokalipszis	27.o.

Új Hajtás

A Kárpátaljai Római Katolikus Egyház lapja

Szerkesztőbizottság:

Majnek Antal (elnök), Molnár Orsolya, Németh Imre ofm., Riskó Marianna (szerkesztők), Tegze József (főszerkesztő)

Tördelőszerkesztő: Popovics Pál
Olvasószerkesztő: Barkáts Alice

A szerkesztőség címe:
295400, Munkács, Mira u. 15.

Készült:
az Ugocsa Print nyomdájában,
Nagyszőlősen.

A Szentatya üzenete az 1999. október 31-i Missziósvasárnapra

Az Egyház szüntelenül emlékeztetben tartja Krisztus végrendeletét: „Menjtek, tegyetek tanítványommá minden népet, kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében!” (Mt 28, 19). Így tudatában van hivatásának, hogy hirdesse minden idő és minden hely emberének az egyetlen Atya szeretetét, aki Jézus Krisztusban akarja összegyűjteni szétszórt gyermekeit.

Mi Atyánk, Ki a mennyekben vagy!

Az Egyház missziós, mert fáradhatatlanul hirdeti, hogy Isten: ATYA, aki telve van szeretettel minden ember iránt. Ő „azt akarja, hogy minden ember üdvözljön és az igazság teljes ismeretére jusson” (Tim 2, 4). Mindenki, aki befogadja kegyelmét, csodálattal ismeri föl, hogy ő is az egyetlen Atya gyermeke, és kötelességének érzi az evangélium hirdetését mindenkinek.

Sajnos, sokan mindmáig nem ismerik még Atyaként a teremtő Istent. Bizony a hívők is vétkesek abban, hogy sokan vallásilag közömbösek vagy éppen ateisták. Mások hamis istenképet alakítanak ki magukban, ahhoz idomítva vallásosságukat. Vannak olyanok is, akik Őt teljesen elérhetetlennek vélik.

Ezért a hívők feladata az, hogy Őt hirdessék, tanúságot tegyenek Róla. Isten Fiában képességet adott az embereknek, hogy szeretetére válaszoljanak, megismerjék és szeressék Őt.

Szenteltessék meg a Te neved!

Az Istennel való találkozás tudatossá teszi bennünk, hogy nagy az ember méltósága: örök üdvösségre rendelt. Erre a fölismerésre tör fel belőlünk a fohász: „Szenteltessék meg a Te neved!” Assisi Szent Ferenc ezt így fejezi ki: „Ragyogjék föl bennünk a Te ismereted, hogy megismerhessük jótéteményeid bőségét, ígéreteid gazdagságát, fenségednek magasztos voltát és ítéleteid mélységét” (Fontes Franciscanas 268). A keresztény óhajtja, hogy Isten megdicsőüljön fogadott gyermekeiben, de mindazokban is, akikhez még nem jutott el a kinyilatkoztatás, hiszen Ő az egész teremtés Üdvözítője.

Jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te akaratod!

A hívők e szavakkal könyörögnek Isten országa uralmáért és Krisztus újabb, diadalmas eljövételéért. Korunkban általános a várakozás a béke, a jólét, a szolidaritás, az emberi jogok tisztelete és az egyetemes szeretet új korszaka iránt.

Az Egyház a Szentlélektől megvilágosítva hirdeti, hogy az igazságnak, békének és szeretetnek isteni birodalma – melynek létrejöttében a hívőknek is fontos kötelezettsége van –, a századok folyamán csodálatosan halad a megvalósulás felé.

Ez azoknak a személyeknek, családoknak és közösségeknek köszönhető, akik Jézus Krisztus tanítása szerint radikálisan a nyolc boldogság szellemében törekszenek élni. Ezáltal az evilági társadalmat is nagyobb igazságosságra és szolidaritásra ösztönzik.

Jézus felszólít bennünket, hogy imádkozzunk és fáradozzunk is ezért: „Nem az jut be a mennyek országába, aki azt mondja nekem: Uram, Uram!, hanem, aki menynevei Atyám akaratát teljesíti” (Mt 7, 21).

Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!

Korunkban nagyon erős annak a tudata, hogy mindenkinek joga van a mindennapi kenyérhez, vagyis az élethez szükséges dolgokhoz. Hasonlóképpen tapasztalható a javak igazságos elosztásának és a terhek viselése megosztásának követelése, mely az emberiség egységét segíti megvalósulni. Ezzel szemben még mindig rengetegen élnek nyomorúságban és szellemi elmaradottságban.

Mi a keresztények feladata e drámai helyzettel szemben? Miként a Redemptoris Missióban írtam, maga az ember a főszereplője a fejlődésnek, nem pedig a pénz és a technika. Az Egyház ezért akarja nevelni azokat a népeket is, amelyek még nem ismerik Istent, hogy megtudják: „Isten a maga képére teremtette és szereti az embert, és Isten gyermekeként előtte mindenki egyenlő” (58). Ezért a keresztény közösségek kötelessége, hogy hozzájáruljanak a fejlődéshez és a békéhez a rendelkezésükre álló összes eszközzel. Ámde az Egyház fő feladata az evangélium hirdetése. Hiszen küldetése nem arra irányul, hogy gazdasági, technikai, politikai tevékenységet folytasson és ezáltal az emberek többet birtokoljanak, hanem a keresztény ember formálása által több legyen.

Bocsásd meg vétkeinket!

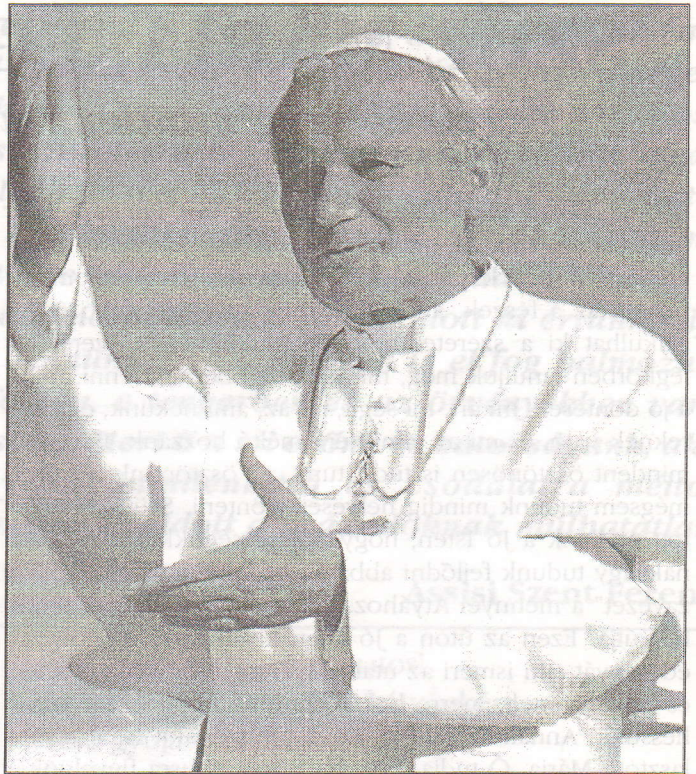
A bűn – megtörve az Istennel való viszonyt – a kezdeti időktől megjelent az emberiség életében. Manapság sokak életének megromlására a tömegtájékoztató eszközök is felhasználják. Az Egyház missziós feladatához tartozik az irgalmas Menynei Atya megismertetése, Aki mindig kész megbocsátani tékozló fiának, és visszaadja a Lélek békéjét.

Amint mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.

Az Egyház küldetése: Isten atyai szeretetét jelenvalóvá tenni a világban. – Nem elég ezért az Evangélium szavakban való hirdetése, új lelkipásztori módszerek alkalmazása és újszerű munkaszervezés. Újra kell éleszteni az életszentségre való törekvést a misszionáriusokban és az egész keresztény népben! A megszámlálhatatlanul sok és rettenetes bűnnel szemben a hívők feladata a megbocsátás és a szeretet tanúságtétele, hiszen ők is megtapasztalják Isten állandó szeretetét.

Ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól!

A Miatyánk utolsó könyörgésében azt kérjük, hogy Isten őrizzen meg minket a bűn útjától, és mentsen meg a rossztól, amelyre a sátán ösztönözne minket, akadályozva ezzel Isten szándékait és üdvösségünket. A kereszt-

tények tudatában vannak, hogy a világban eluralkodik a gonosz.

A társadalmakban uralkodó hatalmi visszaélésekkel és erőszakkal szemben az Egyháznak Isten szeretetéről és az evangélium erejéről kell tanúságot tenni. Ez képes megtörni a gyűlöletet, önzést és közömbösséget. Így a pünkösdi Lélek segítségével, ha csupán kisdud nyáj is egy-egy keresztény közösség, erjesztő kovásza lehet egy megújuló emberiségnek.

Szeretett Testvérek és Nővérek! A Missziós Világnap alkalom arra, hogy újból tudatosítsuk egyetemes missziós hivatásunkat. Krisztus Evangéliumának apostolaiává kell lennünk minden ember számára. Ez minden hívő kötelessége! Ennek megvalósításához szüntelen imádságra, szenvedéseink, áldozataink felajánlására is szükség van. Kiemelten fontos a missziós szervezetek, közöttük a Pápai Missziós Művek támogatása, mely a római Hitterjesztés Kongregációnak intézménye.

Hálát adok az Úrnak a misszionáriusokért és az általuk megvalósított csodálatos eredményekért az evangelizáció szolgálatában. Nemes tanúságtételük a föld minden sarkán azt a reményt kelti, hogy új keresztény tavasz virrad ránk egy új nap hajnalán.

Mária, a Hajnalcsillag segítsen, hogy mi is újra meg újra megismételjük az Ő „Legyen”-jét, az Atya üdvözítő szándékának megvalósítására, hogy minden nép és nyelv láthassa az Ő dicsőségét.

Ilyen jövőbe tekintő gondolatokkal, a misszionáriusoknak és mindazoknak, akik támogatják a missziók ügyét, szívből küldöm apostoli áldásomat.

Kelt a Vatikánban, 1999. május 23-án, pünkösöd ünnepén.

II. János Pál pápa

SZŰZ MÁRIA, ÉGI ÉDESANYÁNK

„Tegyetek meg mindent, amit csak mond!” (Jn 2, 4)

Isten a „család” és az „otthon” fogalom szerzője, mert Ő önmagában éli meg az Atya/anya (szülő), Fiú és a szeretet kapcsolatát. Az otthon nemcsak egy lakóhely, ahol szállást és ételt kapunk, nem is csupán pihenőállomás, hanem az a fészek, ahol mindannyiunk legigazibb énje alakulhat ki a szeretet bölcsőjében. Ebben a szeretet-léggörben tanuljuk meg, mit jelent embernek lenni, mik a jó döntések, mi árt, mi segít, mi az, ami nekünk, embereknek való, és mi az, ami nem méltó hozzánk. Bár sok mindent ösztönösen is tudhatunk, az ösztönünk alapján mégsem tudunk mindig helyesen dönteni. Szülőket állított mellénk a Jó Isten, hogy bölcsességükkel irányítsanak. Így tudunk fejlődni abba az irányba, ami majd „hazavezet” a mennyei Atyához. Ez az út a hit útja, az Egyház útja. Ezen az úton a Jó Isten kiválasztott egy olyan édesanyát, aki ismeri az utat, mivel az Ő fia alakította ki és mutatta meg, merre kell mennünk, hogy hazaérkezhessünk. Annak az édesanyának a neve, akit Isten kiválasztott: Mária. Ő tudja, hogyha Fiára, Jézusra figyelünk, akkor nem jutunk tévútra. Anyaságának legszebb, központi szerepe éppen az, hogy a Fiára tud mutatni, hogy Őt kövessük.

Elsősorban az édesanyának van fontos szerepe az otthonteremtésben. Általában ő az, aki figyel mindenkinek a lelki, érzelmi és testi szükségleteire. Szól, ha a gyerek valamit rosszul tesz, és örül, ha a gyerek szépen fejlődik az érényes életben. Ha gyermeke mások előtt szerepel, büszke rá, és örömmel hívja fel figyelmét a mellette ülőnek, miközben a gyerekére mutat. Félti, nehogy bajba kerüljön, minden rossztól meg akarja védeni, még akkor is, ha tudja, hogy erre nem képes. Fáj neki, ha a gyereke

szenved. Fáj az is, ha a gyermek nem figyel rá, és szándékosan a rosszat választja. Fáj, ha a gyerek megbetegszik. Fáj, ha nem tudja a legjobbat nyújtani gyermekének. Gyakran előfordul, hogy az édesanya saját előnyeiről mond le, csakhogy családjának több és jobb legyen. Az anyai szeretet minden áldozatra kész: egyetlen ünnep-lőjét darabolja fel, hogy ajándékot varrhasson; a legjobb, legfinomabb falatokról, gyakran a szükséges táplálékról mond le, csakhogy a gyermekének elég legyen. Vannak példák bőségesen olyan eseményekről is, hogy az édesanya saját életét adja gyermekeiért. Ilyenek az édesanyák. Mária minden tekintetben ilyen anyánk: figyel, kísér, bátorít, lemond a javunkra.

Mária, Isten kiválasztotta, első perctől fogva mindent odaadó, Isten-központú anya volt. Amikor kimondta igenjét Isten kérésére, azzal mindenre igent mondott, ami Isten tervét illeti. Az ő igenje és a mi megváltásunk talált egymásra Isten atyai szívében. Mária megtanulta, ha azt teszi, amit Isten mond, abból csak jó lehet. Ezért is biztatja a kánai menyegzőn a szolgálakat, hogy tegyék meg mindazt, amit csak mond Jézus. Máriát Jézus nekünk ajándékozta a kereszthalála előtti utolsó percekben, mert tudta, hogy még fia halála sem ingatja meg Mária hitét. Mária nemcsak egyszerű dolgokról tudott lemondani, hanem még saját fiáról is, hogy igent mondhasson Isten akaratára. Erre figyelmeztet minket is, erre serkent, hogy mi is igent mondjunk minden percben Isten szeretetére, még akkor is, ha ez a szó valamiféle fájdalmas lemondással jár. Mária életének titka az, hogy teljes mértékben Istené a szíve: hiszi, hogy az Atya akaratában van elrejtve a legfőbb jó; hogyha Isten bármire kéri vagy bármit elker tőle, abból élet fakad, s százszorososan kapja vissza azt, amit föláldozott. Ahogy Jézus azt mondta, hogy az az én eledelem, hogy Mennyei Atyám akaratát cselekedjem., ugyanúgy Mária is azért kiválasztott, azért „Boldogságos Szűz”, mert tökéletesen belesimul az Atya akaratába.

Mária az Egyház legtökéletesebb képe, mert őbenne láthatjuk, milyen az az élet, amely teljesen Istenre hagyatkozik. Mária így élt. Ő már az örök boldogságban együtt ünnepel a Szentháromság szeretetében mindenkivel, aki hazatért. Minket pedig, akik még úton vagyunk, végigkísér és véd az eltévelyedéstől. Figyel ránk, és gondunkat a szívéen hordja. Mint Jézus édesanyja, kívánja, hogy mindenki részesülhessen az örök élet boldogságában, amelyet Fia nyert meg nekünk. Mint a mi édesanyánk, bizalommal mondhatjuk: „Asszonyunk, Szűz Mária, Istennek szent anyja, imádkozz érettünk most...” Azt meg is teszi, most és bármikor, ha hozzá fordulunk. Személyesen képvisel minket az Atya előtt, a Szentlélek erejével, a Fiúval egyesülve. Közbenjár értünk, és bajunkban segít imáival, hogy a gonosz ne tudjon ránk hatni. Nem véletlenül nevezzük őt Úti Boldogasszonynak. Ő velünk jár a zarándokúton, és az Atyához mindannyiunkat hazavár. N.I.

„Ó, mily dicsőséges, szent és felemelő dolog magunkénak valani az Atyát az égben! Ó, mily szent, vigasztaló és gyönyörűséges a tudat, hogy jegyesünk van! Ó, mily szent, kedves, jóleső, alázatos, békét árasztó, édes és szeretetre indító és mindenekfölött kívánatos gondolat, hogy olyan testvérünk és fiunk van, aki életét adta az ő jubaiért, és aki így imádkozott érettünk Atyjához: „Szent Atyám, tartsd meg őket a te nevedben, kiket nekem adtál.”

Az Istennek, aki oly mérhetetlenül sokat állott ki értünk, oly sok jóval halmozott el bennünket és a jövőben is el fog halmozni, minden teremtmény, mely az égben és földön, a tengerben és az örvényekben van, dicséretet, dicsőséget, tiszteletet és áldást ad. Mert ő a mi erőnk és bátorságunk, aki egyedül jó, aki egyedül fölséges, egyedül mindenható és csodálatra méltó, dicsőséges és egyedül szent, dicséretre méltó és áldott a századoknak múlhatatlan századain át. Ámen.

Assisi Szent Ferenc

Assisi Szent Ferenc

NAPHIMNUSZ

Mindenható, fölséges és jóságos Úr,
Tiéd a dicséret és imádás
És minden áldás.
Mindez egyedül téged illet, Fölség,
És nem méltó az ember,
hogy nevedet kimondja.

Áldott légy, Uram,
és minden alkotásod!
Legfőképpen, Urunk-bátyánk
a Nap.
Aki a nappalt adja
És ránkderíti a te világosságod.
És szép ő, és sugárzó
nagy ragyogással ékes.
A te képed, Fölséges.

Áldott légy, Uram, Hold-nénénkért
És minden csillagaiért az égnek!
Őket az égen alkotta kezed
Fényesnek, drága szépnek.

Áldott légy, Uram, Szél-öcsénkért,
Levegőért, felhőért, minden jó és rút időért!
Kik által élteted minden te
alkotásod.

Áldott légy, Uram, Víz-húgunkért,
Oly nagyon hasznos ő,

Oly drága tiszta és alázatos!
Áldott légy, Uram, Tűz-bátyánkért!
Vele gyújtasz világot éjszakán.
És szép ő, és erős,
hatalmas és vidám.

Áldott légy, Uram,
Föld-anyá-nénénkért,
Ki minket hord és enni ad,
És mindennemű gyümölcsöt terem,
Füveket és színes virágokat!
Áldott légy, Uram,
Minden emberért,
Ki szerelmedért másnak megbocsát!
És aki tűr gyötrelmet, nyavalyát.
Boldogok, kik tűrnek békességgel,
mert tőled nyernek majd, Fölséges, koronát.

Áldott légy, Uram, a testi Halálért,
mi testvérünkért,
Akitől élő ember el nem futhat!
Akik halálos bűnben halnak meg,
Jaj azoknak!
De boldogok, kik magukat
megadták
Te szent akaratomnak.
A második halál nem fog fájni
azoknak.
Dicsérjétek az Urat, és áldjátok,
És mondjátok hálát neki!
És nagy alázatossággal szolgáljatok!

(Sík Sándor ford.)

II. SZILVESZTER (999-1003)

Ezer éve, hogy II. Szilveszter, az első francia pápa Szent Péter 139-ik utódaként Róma püspöke lett, akit itt, Franciaországban a mai napig úgy ismernek és emlegetnek, mint Gerbert d'Aurillac.

Származásáról, gyermekkoráról nem sokat tudunk. Kisfiúként nyert felvételt az aquitaniai Aurillac bencés apátságba. Itt nevelkedett, itt lett szerzetes, rendi előjárótól a Gerbert nevet kapta, majd, a kolostor falait túlnőve, korának egyik legműveltebb egyéniségévé vált. Pápák és uralkodók fordultak a rendkívüli politikai éleslátással és diplomáciai tehetséggel megáldott Gerbert atyához, akit joggal tekintünk a keresztény középkor egyik építőmesterének. A békéért és az európai egységért való fáradozása mellett egyéni életében mindvégig következetes hűséggel kitartott a szerzetesi ideálok mellett. Mint Hugo Capet kancellárja, Reims püspöke, döntően befolyásolta a Frank Birodalom

utódállamaként létrejött Franciaország történelmi küldetését.

A késői népvándorlástól megrázódott keresztény Európa sok mindenben hasonlított a jelenleg kialakulóban levő Európához. A háború okozta sebet gyógyítani kellett, sok mindent újra kellett tanulni, a beilleszkedni nem akaró szélsőségeket (eretnekeket) megbüntetni, az újonnan alakuló államokat integrálni. Mindezt szem előtt tartva, III. Ottó német-római császárral, akihez személyes jó barátság kötötte, valószínűleg keresztény európai koncepciót dolgozott ki, amelyben ott volt a helye az újonnan létrejött katolikus lengyel és magyar államnak. Amikor II. Szilveszter néven pápává koronázták, az Egyház teljes tekintélyével úgy szentesítette Szent István egyház- és államalapító életművét, hogy koronát küldött neki, miután már egy évvel korábban Adalbert prágai püspököt – a magyarok, csehek és lengyelek hittérítő barátját – a

szentek sorába emelte.

Ez év áprilisában az ezredforduló papájáról Aurillacban igen figyelemreméltó kollokviumot tartottak, aktualizálva az első francia pápa történelmi jelentőségét. II. Szilveszter mindenekelőtt a békés megoldások és a megbocsátás embere volt. Ennek fejében rengeteget utazott és kereste a párbeszédet. Ugyanakkor határozottan szállt szembe kora minden eltévelyedésével. Napjainkban az első lengyel pápa feltűnően hasonló módon és elkötelezettséggel vezeti Egyházunkat a harmadik évezredbe.

Molnár Ottó, Párizs

Inkább szívünket helyezzük imánkba, mintsem hogy kellő szavakat keressünk, és szív nélkül imádkozzunk.

Gandhi

IGELITURGIKUS ÚTMUTATÓ – 1999. NOVEMBER

III. zsoltárhét

1. h. Jel 7,2-4.9-14; 1Jn 3,1-3; Mt 5,1-12a;
2. k. Jób 19,1.23-27; Róm 5,5-11; Jn 6,37-40;
3. sze. Róm 13,8-10; Lk 14,25-33;
4. cs. Róm 14,7-12; Lk 15,1-10;
5. p. Bölcs 4,7-14; v. Róm 8,28-30; Lk 12,35-40;
6. szo. Róm 16,3-9.16.22-27; Lk 16,9-15;

IV. zsoltárhét

7. v. Bölcs 6,12-16; 1Tessz 4.13-18; Mt 25,1-13;
8. h. Bölcs 1,1-7; Lk 17,1-6;
9. k. Ez 47,1-2.8-9.12; v. 1Kor 3,9b-11.16-17; Jn 2,13-22;
10. sze. Bölcs 6,2-12; Lk 17,11-19;
11. cs. Bölcs 7,22-8,1; Lk 17,20-25;
12. p. Bölcs 13,1-9; Lk 17,26-37;
13. szo. Bölcs 18,14-16.19,6-9; Lk 18,1-8;

I. zsoltárhét

14. v. Péld 31,10-13. 19-20. 30-31; 1Tessz 5,1-6; Mt 25,14-30;
15. h. 1Makk 1,10-15.41-43.54-57.62.64; Lk 18,35-43;

16. k. 2Makk 6,18-31; Lk 19,1-10;
17. sze. 2Makk 7,1.20-31; Lk 19,11-28;
18. cs. 1Makk 2,15-29; Lk 19,41-44;
19. p. Péld 31,10-13.19-20.30-31; v. 1Jn 3,14-18; Lk 6,27-38;
20. szo. 1Makk 6,1-13; Lk 2,-0,27-40;

II. zsoltárhét

21. v. Ez 34,11-12.15-17; 1Kor 15,20-26.28; Mt 25,31-46;
22. h. Dán 1,1-6.8-20; Lk 21,1-4;
23. k. Dán 2,31-45; Lk 21,5-11;
24. sze. Dán 5,1-6.13-14.16-17.23-28; Lk 21,12-19;
25. cs. Dán 6,11-27; Lk 21,20-28;
26. p. Dán 7,2-14; Lk 21,29-33;
27. szo. Dán 7,15-27; Lk 21,34-36;

III. zsoltárhét

28. v. Iz 63,16-19.64,1-7; Kor 1,3-9; Mk 13,33-37;
29. h. Iz 2,1-5; Mt 8,5-11;
30. k. Róm 10,9-18; Mt 4,18-22;

**„Bemegyek Isten oltárához, ujjongásom örömének
Istenéhez, és lantszóval dicsérlek téged, Isten, én Istenem.”**

(Zsolt 43, 4)

– Örvendezzünk mi is a zsoltárossal együtt az Úrban!

Valódi, tiszta öröm a miénk, erős érzés, mint amelyet egy nagy családban találhatnánk.

Ezen a Mindenszentek napján lelkünk elmerül a szentek, a megváltottak családjában.

Bátorságot öntenek belénk, és együtt dicsőítik Őt, akit az imádkozó zsoltáros „Örömöm Istené”-nek nevez. Ennek a bensőséges közösségnek Isten maga áll a középpontjában.

Felkínálja nekünk az üdvösség ajánlódékát. Életünk tetteivel és szavaival mindig hálaadó himnuszt kellene énekelnünk az Úrnak. Így fejezzük ki örömünket a Mennyei Atya nagylelkűsége fölött, „aki arra méltott bennünket, hogy részünk lehet a szentek örökségében.”

„Tekintsünk az Úrra, hogy ragyogjatos örömeinkben!” (Zsolt 34, 6). Mindenszentek ünnepe arra int, hogy ne saját erőnkben bízunk, hanem kisgyermekként ragaszkodjunk Hoz-

zá, aki szeret minket, és sohasem fárad bele, hogy jót tegyen velünk.

Valamennyi szent lélekben szegény, szomorú, szelíd; éhezi és szomjazza az igazságot, irgalmas, tisztaszívű, békésen élő. Mindegyik üdözést szenved az Evangéliumért – ezek a szép erények, Boldogságok mind megvannak bennük is különböző mértékben, mi pedig szeretnénk hozzájuk hasonlóak lenni.

Az Isten akarata, hogy szentek legyünk. (1 Tessz. 4, 3)

fr. Imre

NOVEMBER SZENTJEI

1. h.	Mindenszentek ünnepe	17. sze.	Szt. Dénes, Szt. Hilda, Szt. Viktória
2. k.	Halottak napja. Szt. Achilles	18. cs.	Szt. Jenő
3. sze.	Porres Szt. Márton, Szt. Szilvia	19. p.	Árpádházi Szt. Erzsébet
4. cs.	Borromeo Szt. Károly	21. v.	Krisztus Király ünnepe Szt. Olivér
5. p.	Szt. Imre, Szt. Zakariás	22. h.	Szt. Cecília, Szt. Filemon
6. szo.	Szt. Krisztina	23. k.	Szt. Kelemen, Szt. Kolumbán
7. v.	Szt. Ernő, Szt. Florentin	24. sze.	Szt. Emma, Szt. Flóra
8. h.	Szt. Gottfrid	25. cs.	Alexandriai Szt. Katalin
10. sze.	Nagy Szt. Leó, Avellinói Szt. András	26. p.	Szt. Konrád, Szt. Viktória
11. cs.	Szt. Márton	27. szo.	Szt. Virgil
12. p.	Szt. Jozafát	28. v.	Advent első vasárnapja. Markiai Szt. Jakab
13. szo.	Magyar szentek és boldogok Szt. Szaniszló, Szt. Szilvia	29. h.	Szt. Filoména
15. h.	Nagy Szt. Albert	30. k.	Szt. András apostol
16. k.	Skóciai Szt. Margit		

Rózsafüzér Királynője

Ezt az ünnepet V. Piusz pápa rendelte el a Lepantónál kivívott tengeri győzelem emlékére (1571), amelyet a rózsafüzér imádkozása révén a Szűzanya segítségének tulajdonítottak. Tudjuk, hogy az Atya legalázatosabb leánya méltán került a legmagasabb helyre, hiszen élete, fogantatásától kezdve, Isten kegyelmében folyik. Jézus Krisztusra irányul egész szívelelke. Ma is ez prófétai küldetése: mindenkit Jézus felé fordítani, hozzá vezetni! Ez a Jézus, aki az Isten Fia,

azért szállott alá a mennyből, hogy minket megváltson.

Mit ismételtünk a rózsafüzérben? Üdvözlégy, Mária, kegyelemmel teljes, az Úr van teveled... és mi a csúcs? Jézus! Az Ő méhének drága gyümölcse! Ő a világ megváltója! Neve is ezt jelzi: Isten segítséget nyújt, megment, szabadít, győzelmet arat! Az angyal tehát előre kéri Máriát s vele mindannyiunkat, hogy örüljünk, mert általa már jön a várva-várt Messiás! Mária a szelíd, csöndes be-

vezetés – Jézus a csodálatos, győzelmes befejezés! Ő, a második Ádám már föl tudja venni a harcot e világ Fejedelmével, a kezdettől fogva hazug és gyilkos Gonosszal. Az Isten-szülő Máriát méltán ábrázolják a kigyó fejét taposva, ő adta nekünk az Emberfiát, aki az ég felhőin jön majd, hogy ítélje a világot, és szeretett, hozzá hűséges gyermekeit bevezesse a sok tűrés, megpróbáltatás, szenvedés után a vágyva vágyott Mennyei Honba.

Németh Imre

„Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk” (1 Jn 3, 2)

Reményünk és vágyunk túlmutat a halálon, mert a halál csak ajtónyitogatás – átmenet az Úrral való végső találkozás felé.

Milyen jó, hogy... azt tudjuk, hogy megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van” (1 Jn 3, 2).

A mai nap – amikor gyertyát gyújtunk – arra szólít fel minket, hogy elköltözzt szeretteinkkel különleges közösséget alkossunk és éljünk.

Hittel és imával figyelnek minket, követnek és segítenek nekünk.

Fontos, hogy ne fáradjunk bele, ne veszítsük szem elől végső célunkat.

Kedves megboldogultjaink ott vannak, ahová mi is megtérünk. Valóban van közös alap közöttünk, amely szomszédokká tesz minket. Ez az alap a keresztség szentsége, amely beleolt minket a Szentháromságos életbe.

Ez az a pont, ahol megérintjük egymás kezét, mert ezen a helyen, ezen a területen halál nem létezik, csak örök élet.

N.I

„BETLEHEMI CSILLAGOK”

SZENT IMRE HERCEG (1007-1031)

„Boldogok a szívükben tiszták, mert ők látni fogják Istent” – hirdette az Úr Jézus Krisztus, mikor a hegyen Isten Országáról tanított. Ez az eljövendő boldogság már itt, a földön előrevetíti fényét, és vonzóvá teszi a tisztaszívű embert testvérei, társai szemében. Hazánk első trónörököse, Imre királyi herceg egy ilyen ragyogó példa mindannyiunk számára.

Szent István király és Boldog Gizella második fiúgyermeké, Imre herceg a legvalószínűbb feltevések szerint 1007-ben született Székesfehérváron.

Mint elsőszülött, eredetileg bátyja, Ottó volt a trón várományosa, Imrét szülei egyházi pályára szánták. Mikor 7 éves lett, édesapja egy híres nevelőt hozott a várba, a szent életű Gellért püspököt, hogy fiát a hit igazságai mellett az akkori keresztény kultúra tudományaiba is bevezesse. Többek között latinul is tanította Imrét, megismertette vele a Bibliát és a zsoltárokat, és megtanította őt szívből imádkozni. Imre herceg mély istenszeretetét és imádságos életét a legendák egész sora örökítette meg.

Még egészen fiatal volt, mikor bátyja, Ottó meghalt. Így ő lett a királyi trón várományosa. Nem volt más választás. Ettől kezdve neveltetése is új irányt vett. Jártasságot kellett szereznie a politikában és a hadviselésben is. A lehetőség, hogy pap legyen vagy egyházi pályára lépjen, nem állhatott fenn többé. De Imre nem változott meg. Egyre bensőségesebben szerette Istent, egyre buzgóbban imádkozott, és tisztasági fogadalmához mindvégig hű maradt.

Imre herceg vidám, aktív, sport-szerető ifjú volt. A vadászat is kedvenc tevékenységei közé tartozott. Ennek során történt a tragédia, hogy 24 éves korában egy vadászat alkalmával egy megsebzett vadkan áldozata lett. Mély gyászba öltözött az

egész ország. Fiával együtt a reménységet is elvesztette István, hogy utána egy másik kiváló tehetségű, keresztény király kerül majd a magyar trónra...

Noha előttünk ment az égi hazába, Imre mégis velünk maradt, mint példaképünk és szerető testvérünk. Örömmel vezet bennünket, ha hozzá fordulunk, hogy odataláljunk mennyei Atyánkhoz, aki oly nagy szeretettel hazavár bennünket. A magyar szentek – Kárpátalja szentjei különösen is közel állnak hozzánk, hiszen a mi hazánk az ő hazájuk is, ők is itt éltek, ahol most mi élünk.

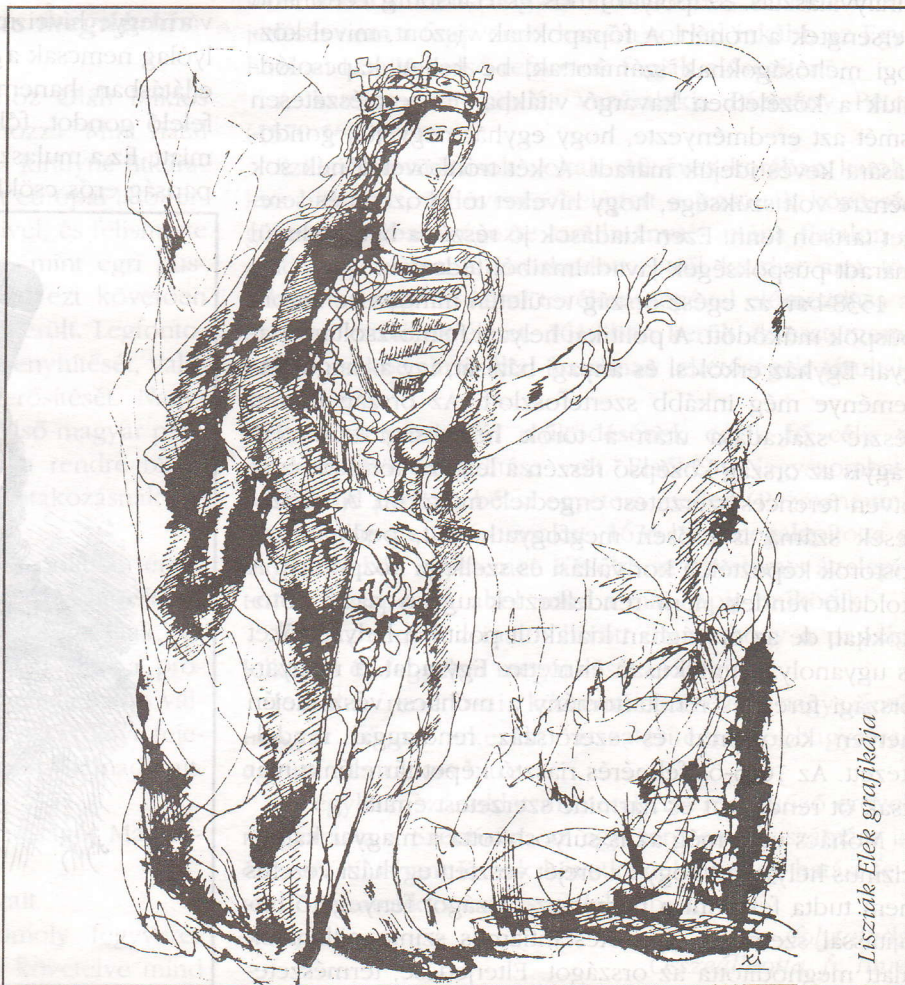
Legendák Anonymustól

1. Történt, hogy egy este, mikor az egész vár elcsendesedett, István király világosságot látott kiszűrődni Imre szobájából. Amint belesett az ajtórésen, látta, hogy fia asztalán két

gyertya ég, kezében a nyitott Biblia, és ragyogó szemmel zsoltárokat énekel. Majd arca borulva hangos imával kér bocsánatot bűneiért. Ez mélyen megindította István atyai szívét.

2. Egy másik alkalommal Imre egyik kedves szolgájával éjnek idején kilopakodott a veszprémi kastélyból, hogy a Szent György vértanú tiszteletére épített templomba menjen. Ott így imádkozott: „Mit adhatnék neked, Uram Jézus, ami a legkedvesebb lenne előtted?” Akkor ragyogó fényesség áradt szét a templomban, és Imre herceg ezt a választ hallotta: „A tiszta szív és a tiszta élet a legtehetsőbb ajándék, amit nekem adhatsz. Ebben tarts ki, ezt kérem tüled.” Imre akkor ígéretet tett az Úrnak, és ezt az ígéretet mélyen a szívébe véste.

Összeállította: fr. Imre

Lisziák Elek grafikája

A KATOLIKUS EGYHÁZ 1000 ÉVE A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

AZ ÚJKORI MAGYAR KATOLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNELME

1. A reformáció kora

A viharoktól terhes évtizedek alatt a külső támadások és a belső ellentétek következtében Magyarország szellemi és társadalmi élete szétzilálódott. Az egyházi főemberek nagy részének figyelmét az egyházi birtokszerzés és a politikai érvényesülés kötötte le. Ez természetesen azt is jelentette, hogy a lelki élet erősen háttérbe szorult. Tomori Pál kalocsai érsek halála azonban kétségtelenül súlyos csapás volt a Magyar Katolikus Egyházra, mert ez a főpap kimagasló jellemével alkalmas lett volna arra, hogy az Egyházat megvédelmezze a pogánysággal és a tévtanítókkal szemben. A mohácsi csatateréren maradt főpapok a halálukkal tették némileg jóvá azt, amit életükben elhibáztak. Az Egyház számára a legnagyobb csapás azonban nem az volt, hogy a főpapság legnagyobb része elesett, hanem, hogy a mohácsi vész megtetézéseként az országra rászakadt a kettős királyválasztás. Szapolyai János és Habsburg Ferdinánd versengtek a trónért. A főpapoknak viszont, mivel közjogi méltóságoknak számítottak, be kellett kapcsolódnia a közéletben kavargó vitákba. Ez természetesen ismét azt eredményezte, hogy egyházmegyéjük gondozására kevés idejük maradt. A két trónkövetelőnek sok pénzre volt szüksége, hogy híveket toborozzon és sereget tartson fenn. Ezen kiadások jó részét a betöltetlenül maradt püspökségek javadalmaiból fedezték.

1538-ban az egész ország területén mindössze három püspök működött. A politikai helyzet felmorzsolta a Magyar Egyház erkölcsi és anyagi bázisát, így a megújulás reménye még inkább szertefoszlott. Az ország három részre szakadása után a török hódoltsági területen, vagyis az ország középső részén a leigázó törökök csak ötven ferences szerzetest engedtek működni. A szerzetesek száma is erősen megfogyatkozott, pedig a kolostorok képezték a kor vallási és szellemi központját. A kolduló rendek nem rendelkeztek ugyan nagy birtokokkal, de az országban kialakult politikai helyzet őket is ugyanolyan tragikusan érintette. Egy adat: a magyarországi ferences rendtartomány a mohácsi vész idején hetven kolostorral és ezerötven taggal rendelkezett. Az 1605-ös felmérés riasztó képet tár elénk: már csak öt rendházat és harminc szerzetest említ.

Mohács után még az is súlyosbította a magyar katolicizmus helyzetét, hogy az erejét veszített egyházi vezetés nem tudta felvenni a harcot az országot fenyegető hitűjítással szemben. A protestantizmus szinte pillanatok alatt meghódította az országot. Elterjedése, természetese-

sen, erősen összefüggött a török hódoltsággal és az ország három részre szakadásával. Ennek fő okai:

– A katolikus vallásgyakorlatot minden erővel akadályozta a török. A protestánsoknak, mivel bennük a Habsburgok ellenfeleit látta, nemcsak vallásuk szabad gyakorlását engedte meg, hanem terjesztését is. Ezért terjedt a hódoltsági területeken olyan gyorsan a reformáció.

– Az erdélyi fejedelemség területén – miután az ország egységesítésén fáradozó Fráter Györgyöt a császári zsoldosok meggyilkolták – heves Habsburg-ellenesség tört ki, ennek következményeként a fejedelemség nagyobb részben a kálvinizmushoz csatlakozott. Amikor pedig János Zsigmond trónra kerülésével az államhatalom is protestáns lett, végleg győzött az újítás, a katolikus egyház pedig háttérbe szorult, elnyomásban selymődött.

– A királyi Magyarországon sem /Felvidék-Kárpátalja-Partium/ volt jobb a helyzet, ugyanis a be nem töltött püspöki székek jövedelmeit és a tizedet világi, főként katonai célokra használták fel. Ennek következtében 24 vármegye hívei maradtak főpásztor nélkül. Ebből kifolyólag nemcsak a hívek részesültek hanyag lelkipásztori ellátásban, hanem a papi ellátásra sem fordítottak megfelelő gondot, főként szintén anyagi okok, problémák miatt. Ez a mulasztás a későbbiekben a lelkipásztorkodó papság erős csökkenését eredményezte.

Fráter György

A paphiány következtében a katolikus egyház sok templomot és iskolát veszített el, melyek a jelentős anyagi háttérrel rendelkező hitújítók kezébe kerültek.

– A protestáns hit terjedését elősegítette még, hogy lelkészeik jó szellemi felkészültséggel, nagy buzgalommal képviselték az új hitet. A liturgikus változtatásokat csak fokozatosan vezették be, ezért az egyszerű nép sok esetben nem is vette észre, hogy már protestánssá lett. Népnyelven végezték az istentiszteleteket, ami szintén nagy vonzerőt képviselt. Kihasználták a könyvnyomtatás kínálta lehetőségeket, hogy tanaikat minél szélesebb körben terjeszthessék. Természetesen, elsősorban a földesúri rétegre hatott leginkább az új tanítás. Mivel I. Miksa király bevezette a „cuius regio, eius religio” („akié a föld, azé a vallás”) elvét, a földesurak határozták meg a jobbágyok vallását, és azt, hogy birtokaikra milyen vallású papokat szerződtetnek.

A lutheri vallás nagyrészt a felvidéki és a hódoltsági területeken meg a Tiszántúlon tudott elterjedni.

A kálvinizmus főleg a kárpátaljai területen, a Tiszántúlon és Erdélyben /Partium/ tudott gyökeret verni.

A különböző felekezetek híveinek békés egymás mellett élése viszont jellemző volt mind a három ország-részben, egészen az ellenreformáció megindításáig. Közösen használták a templomokat, és nem zavarták egymás szertartásait. Ez a korszak különösen a műveltség területén jelentett hallatlan előrelépést.

2. Pázmány Péter – a katolikus megújulás Magyarországon

A magyar katolicizmus megújításához Oláh Miklós (1553-1568) esztergomi érsek fogott hozzá. Mint fiatal pap, a mohácsi csatavesztés után Mária királyné titkáraként Németalföldre került. Ott tett szert európai látókörre. Megismerkedett a hitújítás veszélyeivel, és felismerte annak ellenszereit is. Hazatérése után, mint egri püspök, részt vett a trentói zsinaton, majd ezt követően hamarosan az ország prímási székébe került. Legfontosabb feladatának tekintette a paphiány enyhítését, valamint a papi műveltség és fegyelem erősítését. Nagyszombaton 1566-ban megalapította az első magyar papnevelő intézetet, és vezetését a jezsuita rendre bízta. Oláh Miklós halálával az ígéretes kibontakozásnak indult megújulási folyamat megakadt.

Jelentős akadályt jelentett a vallási és politikai érdekek összefonódása. A Habsburgok erős központosításra törekedtek. Ebben a katolikusokra támaszkodtak, és nem ritkán erőszakkal is iparkodtak útját állni a protestánsok érvényesülésének. A protestáns ellenállás váltotta ki a Bocskai-féle felkelést, majd az erdélyi fejedelmek, Bethlen Gábor és I. Rákóczi György támadásait.

Céljuk az volt, hogy:

- biztosítsák a protestáns vallásszabadságot Magyarországon,
- megerősítsék a nemesség kiváltságait.

Ezeket az ellentéteket nagyon komoly fegyveres összecsapások követték, sok áldozatot követelve mind

Pázmány Péter

a két fél részéről. A harcok hátterében azonban jórészt politikai indíttatás húzódott meg. A katolikusok előnytelen helyzetbe kerültek a számbelileg is túlsúlyban lévő protestánsokkal szemben. Világossá vált a magyar egyházi vezetők előtt, hogy a katolicizmus ismételt elterjedését nem a fegyverek, hanem sokkal inkább az Egyházban lezajló belső reformok fogják elősegíteni.

A katolikus megújulás vezéralakja Pázmány Péter (1570-1637) lett.

Szülei reformátusok voltak. 10 éves korában katolikus hitre tért, 18 évesen belépett a jezsuiták közösségébe. Rómában végezte tanulmányait, utána fiatalon a gráci egyetemen tanároskodott. Ettől kezdve arra törekedett, hogy irodalmi tevékenységével előmozdítsa a magyar katolikus életet. 1616-ban került az esztergomi érseki székbe, ami által hatalmas lehetőségek tárultak fel előtte.

Egyházkormányzói működésének egyik fő célja a papképzés előmozdítása volt. Elsőként Nagyszombatonban, majd pedig a bécsi egyetem mellett (Pazmaneum) alapított új szemináriumokat. 1635-ben megalapította a nagyszombati egyetemet. Később az egyetemet áttelepítették Budapestre, ahol mind a mai napig működik.

Egyházmegyei zsinatot hívott össze, hogy a papság lelki és fegyelmi megújulását elősegítse.

Jezsuita rendtársai közreműködésével nagyszámú magyar főurat sikerült visszatérítenie jobbágyaival együtt a katolikus hitre.

Az egyházi szónoklat mestereként, meggyőző erővel magyarázta a Szentírást, az egyszerű ember számára is érthető stílusban. Ennek következtében nagy hatást fejtett ki a katolikus tanítás védelmében.

/folytatjuk/
Összeállította: fr. Imre

Bendász Dániel:

Romzsa Tódor vértanú-püspök a Munkácsi Egyházmegye papjai helytállásának és hitvallásának ihletője és mintaképe

A Munkácsi Egyházmegye alapítására vonatkozólag okmányilag is bizonyítható adatunk nincs. Ilyen csak a XV. század végéről létezik, az 1458-ban Hunyadi Mátyás által kiadott adománylevélben, mely a munkácsi kolostor alapítását bizonyítja, viszont a néphagyomány szerint az egyházmegye már megvolt a tatárjárás idejében (1241).

1646-ban az Ungvári unió felvétele után a munkácsi püspökséget Taraszovics Bazil (1633-1648), Parthén Péter (1648-1670), De Camelis József (1690-1706), Olsavszky Manuel (1743-1767) és az áldott emlékü Bacsinzky András irányították. Annak ellenére, hogy a XX. század 20-30-as éveiben Kárpátalja erős felekezeti villogások színhelye volt, a püspökség mégis tekintélyesen fejlődött Gebé Péter (1924-1931) és Sztójka Sándor (1932-1943) vezetése alatt.

1943. május 31-én a Munkácsi Egyházmegyét nagy veszteség érte Sztójka Sándor halálával. A római Szent-szék az egyházmegye irányítását dr. Dudás Miklós hajdúdorogi megyéspüspökre bízta. A második világháború a megpróbáltatások egész sorozatát indította el egész területünkön. A Kárpátokban dúló harcok figyelemzetésként hatottak a Szentszékre.

Dr. Dudás Miklós a Hajdúdorogi Görög Katolikus Egyházmegye ordináriusa, Madarász István kassai és Scheffer János szatmári római katolikus püspök volt.

Az Oroszországba készülõ Romzsa Tódor misszionárius-papi tevékenységét meghiúsította a történelem kereké, és nem Ő ment el oda, hanem az orosz rendszer jött el hozzá, a fiatal püspökhöz.

A szovjet hadsereg Ungvárra való bevonulásakor már a 33 éves Romzsa Tódor volt a Munkácsi Egyházmegye püspöke. Korához képest túl nagy feladat hárult rá: meg kellett védenie egyházmegyéjét a sztálini terrortól. Kárpátalján ádáz megtorlás kezdődött az itt működő egyházak ellen. A szovjet hatóságok megsemmisítő

szándéka leginkább a görög katolikus egyházat sújtotta. A vallást és a hitet gyűlölő Sztálin személyes utasítására már 1945-ben elkészült a Katolikus Egyház elnyomását, majd teljes megsemmisítését tartalmazó terv. A szovjet hatalom elképzelése szerint a Munkácsi Egyházmegyének be kellett volna olvadnia az Orosz Ortodox Egyházba. Céljukat úgy szándékoztak megvalósítani, hogy megalkuvásra bírják Tódor püspököt, akinek híveivel együtt ünnepélyesen vissza kellett volna kérezkednie ősei hitébe, hogy majd a moszkvai pátriárka „atyi szárnyai” alá tudja fogadni őket. De a fiatal és magas képzettséggel rendelkező Tódor püspök bátran ellenállt a hatalomnak, hűen és kitartóan védelmezte a püspökség érdekeit. Sőt, mi több, igyekezett papjait is felkészíteni a nehéz időkre és a helytállásra. Az akkori hatalom, felhasználva katonai és politikai mindenhatóságát Kárpátalján, egyre nagyobb nyomást gyakorolt az egyházra: elkezdődött a papok letartóztatása, a parókiákról való kilakoltatás, és egyre több templomot adtak át az ortodoxoknak. Az egyházmegye püspöke mégis túl nagy gondot okozott a hatalomnak, mivel nem volt hajlandó megtagadni az egységet a Szentszékkal. Politikai kirakatpert nem tudtak ellene indítani, mivel a politikai életben soha nem vett részt. Bebörtönzésére sem találtak semmilyen jogalapot. Ezért kitervezték és 1947. november 1-jén végre is hajtották meggyilkolását azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy a pásztor nélkül maradt nyájat majd saját igájuk alá hajthatják.

1944 őszén, Kárpátalja „felszabadítása” után a Munkácsi Egyházmegyének 433 papja volt. Három idős papunkat az Úr magához szólította, 6 papunk püspöki engedéllyel külföldre távozott. Így 1945 elején már csak 424 papunk volt. Ez év őszén az új határrendezéssel egyházmegyénk elveszítette 93 parókiáját, és így 92 papunk az Eperjesi Egyházmegyéhez, egy papunk – Szekerák Miklós – a

Hajdúdorogi Egyházmegyéhez került. További veszteségeink: 15 atya Csehszlovákiába, 2 Romániába, 4 Magyarországra (Jeles Jenő, Jeles Kornél, Dr. Kacsur István, Lyahovics Bazil) és 6 az USA-ba távozott. Tíz idős papunk elköltözött az élők sorából, 6 papunkat letartóztatták és elítélték. Demjánovics Péter atyát halálra ítélték. De négy újonnan felszentelt és öt galíciai vendégpappal gyarapodott egyházmegyénk. Ezek után 1946 elejére a püspökségnek már csak 297 papja volt, ám számuk az év folyamán tovább csökkent: 8-at közülük letartóztattak, 7 meghalt, 7 külföldre távozott. Viszont 14 kispapot Tódor püspök pappá szentelt. 1947-ben a 288 papból 3 meghalt, 8-at letartóztattak, 4 külföldre távozott, 1-et felfüggesztettek. A még működő papi szeminárium 13 pappal gyarapította az egyházmegyét. 1948-ban a 287 papból 10-et letartóztattak, 8 meghalt. Az egy évet börtönben töltött Iváncsó Viktor hazatérhetett.

1945-1948 között „csak” 32 görög katolikus pap lett a vallásüldözés áldozata, azaz került börtönbe. A sátáni gépezet igazából 1949-ben kezdett működni, mert a Rómához és a pápához hű papok nem voltak hajlandók hitük megtagadásával az orosz ortodox vallásra való áttérésre. Ekkor még az egyházmegyének 270 látszólag hű papja volt. A papságra gyakorolt kegyetlen nyomás és az első letartóztatások – Puskás László (1949. január 21-én) és Duliskovics Eumén (1949. január 26-án) az áldozata – meghozták a hatóság által oly nagyon óhajtott „eredményt”. 1949. január 26-át az egyházunk elleni üldöztetés kezdetének lehet nevezni, mert ketten ezen a napon írták alá áttérésüket az orosz ortodox hitre, s e napon adta át az állami hatóság a munkácsi székesegyházat az ortodoxoknak. Ez a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye likvidálásának kezdetét jelentette, elfojtása az egyháztörténelem egyik leg-szomorúbb fejezete. A még szabadlábbon lévő görög katolikus papok il-

legalitásba kényszerültek, de titokban folytatták papi tevékenységüket. A hatalom tovább végezte aljas munkáját, és 1949-ben – kisebb-nagyobb szünetekkel – a letartóztatott papok száma már 49-re nőtt, hogy nyomást gyakoroljon az ingadozókra. A kegyetlen üldözés hatására februárban már 31 papunk írta alá a Rómától való elszakadást. A sorozatos letartóztatások miatt számuk, sajnos, a továbbiakban csak növekedett: márciusban 30, áprilisban 16, májusban 17, júniusban 15, júliusban 4, augusztusban 4, szeptemberben 1 és decemberben szintén 1 pap vált egyházához hűtlenné.

A hivatalosan „likvidált” Munkácsi Egyházmegyének 1950 elején még 93 titokban működő papja volt. Az év folyamán 36 papot letartóztattak, és júliusig már „csak” 8 papunk esett áldozatul a sátáni kísértésnek. (Suba Dénes atya 1950. június 27-én aláírta, majd ez év október 9-én visszavonta döntését, s ezért letartóztatták). Örömmel adom tudtul az utókornek, hogy a továbbiakban már nem sikerült a hatalomnak több papot rábírní az áttérésre. Az áttért papokat semmi bántódás nem érte: tőlük nem vették el a templomkulcsot, egyelőre a parókián maradhattak, és mint Moszkvához hű pravoszláv papok működhetek tovább.

1951-re már csak 50 papunk maradt, az év folyamán 4-et közülük letartóztattak.

1952. június 5-én Pochil László atya letartóztatásával be is fejeződött a papok száműzetésének sorozata, és 3 papunk elhalálozásával 42-re zsugorodott egyházmegyénk illegalitásban működő papjainak száma. Elgondolni is nehéz, milyen nagy feladattal kellett megbirkóznia e kis létszámú papságnak, hogy életben tudják tartani az illegalitásba vonult egyházmegyét, nem beszélve saját megaláztatásukról, hogy teológiai végzettségük ellenére alacsony beosztású munkahelyeken kellett minimális bérért helytállniuk. Minden igyekezetük ellenére szétszéledt a nyáj, gyengültek a hitközségek: egyesek a római hitközséget választották, mások, dacosan ragaszkodva őseik templomához, ortodox liturgiát hallgattak, de sokan abbahagyták hitük gyakorlását, és később ezek különböző szekták áldo-

zataivá lettek, csupán azért, hogy beigazolódhasson a mondás: „A hit elensége nem a tudás, hanem a tudatlanság.”

A Szentszékhez hű görög katolikus papok nemcsak szabadságukat veszítették el, hanem erkölcsi és anyagi nyomorba sodorták saját családjukat is, amelyben többnyire 8-10, sőt ennél több gyermek is nevelkedett. Tódor püspökhöz hasonlóan mindnyájan tisztán látták a helyzetet, s tudták, hogy hitvallásukkal életüket kockáztatják, „mert Krisztusért meghalni – annyi mint örökké élni”, s a hitük meghatározta sorsukat. Önként vállalták a 25 éves bebörtönzést, elszántan indultak raboskodni Szibériába, amíg otthon gyermekeik részére a feleség küzdött az élet nehézségeivel, gondoskodott a mindennapi kenyérről, az éhhaláltól mentve meg őket. Tudni kell azt, hogy sok papfeleség rendelkezett pedagógusi végzettséggel, de mindegyiket elbocsátották munkahelyéről, mivel „az új ember” nevelését az államhatalom nem bízta papnékra. Pedig de kár volt az oktatásból kiüldözni a szentírásai figyelmeztetést! „Ha az Úr nem építi a házat, az építők hiába fáradoznak” – mondja a 126. zsoltár. Jelenleg az elmúlt rendszer gyümölcsét aratjuk ifjaink között, mert tudjuk Isten tanításából: „Minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt” (Mt 7, 17). Erős hitük, férjükhöz méltóan, adott erőt ezeknek az anyáknak ahhoz, hogy megbirkózzanak a lehetetlennel, mert tudták, hogy a történelem

kerekénél ott ül a Mindenható, s nem engedi meg, hogy megsemmisüljön Egyháza, hiszen 2000 év óta azt még senkinek sem sikerült összeroppanítani. Kárpátalján a szovjet hatalom is csak 40 évig tudta terjeszteni az ateizmust, melynek bomlasztó erejét és a lelkek megmérgezettségét még sokáig fogjuk tapasztalni.

1989 novemberében még a szovjet hatóságok legalizálták a Görög Katolikus Egyházat, de a rehabilitációja a mai napig sem történt meg, ami azt jelenti, hogy 227 templomunk még mindig az ortodoxok birtokában van.

Összegezve a vallásüldözést Kárpátalján, elmondhatjuk:

1. A szovjet hatalom emberei ércnél keményebb ellenállásba ütköztek, amikor az egyházmegye gerincét – Tódor püspököt – akarták megtörni. Céljukat csak gyilkosság árán tudták végrehajtani.

2. Egyházmegyénk jól képzett és nagy tudással rendelkező, mindenre elszánt papjai komoly ellenállást tanúsítottak kínzóikkal szemben, hiszen hitvalló püspökük példaként szolgált számukra.

3. Kárpátalján a szovjet ateista rendszernek nem sikerült likvidálnia a Görög Katolikus Egyházat az előre elkészített terveknek megfelelően, s csak két-három éves késéssel, Tódor püspök vértanúsága árán, birkóztak meg ezzel a sátáni feladattal.

4. Ellentétben a szomszédos görög katolikus egyházmegyékkel, a hatalom emberei nem találtak egy papot sem a kárpátaljai görög katolikus papságban, aki vállalta volna a püspöki tisztséget. Dr. Fenczik István, Chira Sándor, Murányi Miklós és mások kategorikusan elutasították e nagylelkű ajánlatot.

5. Egyházmegyénk vértanú Tódor püspöke, reméljük, hogy nemsokára a Szentszék fog örködni a sokat szenvedett püspökség felett.

6. De vajon méltóak vagyunk-e a sok megpróbáltatás után helytállásról beszélni? Mindnyájan tegyük kezünket a szívünkre, kérdezzük meg önmagunktól őszintén: „Képesek lennénk-e, ne adja Isten, egy újabb vallásüldözéskor mindent félretelve és mindent vállalva – a vértanú Tódor püspök emlékéhez hűen – Krisztusért vállalni a halált?”

Indonézbarát milicisták szerzeteseket gyilkoltak Kelet-Timoron

Kelet-Timor: A Fides nemzetközi missziós hírügynökség tájékoztatása szerint vasárnap délután az indonézbarát milicisták több szerzetest legyilkoltak, akik a baucaui egyházmegyében teljesítették szolgálatukat. A szerzetesek egy menekülttáborba látogattak meg és minibuszon tértek vissza a városba, amikor megtámadták őket. A csoport a következő tagokból állt: két 30 év körüli helybeli diakónus, akiket a közeljövőben szenteltek volna pappá, egy fiatal teológia-hallgató, egy timori és egy olasz kanossziánus szerzetesnő, a szerzetesnőkkel együtt utazó két árva kislány, valamint egy japán napilapnak dolgozó timori újságíró.

A gyilkosság nem annyira az egyház elleni közvetlen gyűlölet kifejezése, mint inkább a visszavonuló milicisták kétségbeesett bűncselekménye – tájékoztat a Fides. A holttesteket egy egyházmegyei pap fedezte fel egy kútban, a gyilkosságtól nem messze. A hír azért is váratlan, mivel néhány nappal ezelőtt a baucaui egyházmegye lelkipásztori munkatársai szerint a helyzet meglehetősen nyugodt volt. A jezsuita P. Joseph Ageng Marwata, a Timoron állomásozó indonéz fegyveres erők vezetőjével folytatott hivatalos tárgyalások után kieszközölte a hadsereg beleegyezését, hogy a sziget nyugati részére menekült szerzetesek visszatérhetnek Kelet-Timorra.

Három új védőszentje van Európának

„A 2000. év küszöbén... örömmel hirdetem ki, hogy az európai földrész társvédőszentjei közé három új női szentet neveztem ki: Szent Edith Steint, Svédországi Szent Brigittát és Sziénai Szent Katalint” – jelentette be a szentatya.

Európa már eddig is a következő három nagy szent égi oltalma alatt állt: nursiai Szent Benedek, a nyugati szerzetesség atyja, valamint két fivér, Cirill és Metód, a szlávok apostolai. A pápa most Krisztus e neves tanúi mellé kívánt helyezni három női szentet, hogy hangsúlyozza azt a nagy szerepet, amelyet a nők betöltöttek és mindmáig betöltenek a földrész egyházi és világi történelmében.

Európa három új védőszentje sajátos módon kapcsolódik a földrész történelméhez – emlékeztetett homíliájában a pápa, röviden felidézve életútjukat. Edith Stein, aki zsidó családból származott, otthagya feleslegesnek ítélt tudományos pályafutását, hogy a keresztről nevezett Teréz Benedikta néven karmelita szerzetesnő legyen. Egy haláltáborban, a századunk európai drámáinak jelképévé vált Auschwitzban halt meg. Svédországi Szent Brigitta és Sziénai Szent Katalin egyaránt a XIV. században éltek és fáradhatatlanul, európai méretekben szolgálták az egyházat.

Franciaország:

Katolikus tévéadó novembertől

Párizs: Sokakat meglepett a hír, hogy Franciaországban már novembertől létrejön egy katolikus tévéadó. A „K.T.O” ideiglenes név alatt a főváros kábelvonalában kezd majd működni az adó. Az illetékes hatóság beleegyezésével nyílt lehetőség erre a gyors indulásra, mellyel az volt a cél, hogy megelőzzék az amerikai tévéevangelizáció indulását.

Megkezdte munkáját

az európai püspökök szinódusa

Vatikán: Október 1-jén délelőtt a Szent Péter bazilikában II. János Pál pápa megnyitotta az európai püspökök második különleges szinódusát.

A főpásztorok összejövetelének témája: „Az egyházban élő Jézus Krisztus, a remény forrása Európa számára”. Ez a fontos egyházi esemény, kapcsolódva az 1991-es első európai szinódushoz, lezárja az egyes földrészekkel foglalkozó püspöki összejövetel sorát, amelyek célja a nagy jubileum előkészítése volt.

Emlékezés Assisi Szent Ferencre

Assisi: Szent Ferenc október 4-ei ünnepe alkalmából a Poverello városában sor került a hagyományos ünnepekre, amelyek már előző este megkezdődtek a Porciunkula kápolna fölé emelt Santa Maria degli Angeli bazilikában. Itt halt meg Assisi Szegénykéje 1226. október 3-áról negyedikére virradó éjszaka. A vesperás során mondott homíliájában Piovanelli firenzei bíboros, érsek hangsúlyozta: Szent Ferenc olyan, mint a nap, amely szétárasztja a teremtmények iránti szeretet, a földi dolgoktól való elszakadás és főként a Megfeszített Krisztussal való azonosulás tündöklő sugarait. Ebben az évben Toscana ajándékozta a Szent Ferenc sírja fölött égő lámpaolajat. A toszkániai föld olajának fénye kíséri tehát a hívő Olaszországot, a kétezredik évhez közeledve.

Új egyházmegye

Fehéroroszországban

Vatikán: II. János Pál pápa Fehéroroszországban új egyházmegyét létesített: a vitebszki egyházmegyét a Minszk-mohilevi főegyházmegye területéből választotta le és püspökévé kinevezte Wladyslaw Blin 45 éves plébánost. Ugyancsak Fehéroroszországban a minszki érsek mellé segédpüspököt nevezett ki a pápa Cyril Klomowicz 47 éves plébános személyében. Az új egyházmegye létesítését és a kinevezések hírét Dominik Hrusovski érsek, apostoli nuncius jelentette be szerdán délelőtt ünnepi szentmise során.

A külföld híreit a MAGYAR KURÍR c. hírújságból állítottuk össze.

II. János Pál 21 éve pápa

Vatikán: Huszonegy esztendeje, 1978. október 16-án a Sixtus-kápolna melletti kéményből felszálló fehér füst örömhírt jelzett: „Habemus papam! Van pápánk!” – örvendezett akkor nemcsak a katolikus egyház, hanem az egész világ is. Most is elmondhatjuk, kicsit bővített formában: „Van pápánk, s ugyanaz a pápánk.” Ami személyében ugyanis Gondviselészerű ajándék, szellemes frissessége és lelkének tisztasága, az nemcsak változatlanul megmaradt, hanem az egész Föld zarándokaként látott és szerzett, valamint megannyi személyesen átélt szenvedés tapasztalatain keresztül csak tovább mélyült benne. Ezzel az Istentől kapott és jó sáfárként meggyarapított bölcsességgel pásztora ő a második évezred végének, védelmezője minden egyes embernek, fajra, vallásra, nemzetre való tekintet nélkül. A Földön élő sokmillió ember lelkiismerete ő, akinek bátorító, buzdító, vigasztaló szavát megismertük és megszoktuk huszonegy éven át.

A Pápai Ház Prefektúrája közleményt adott ki II. János Pál pápaságának néhány számadatáról:

– az eddig eltelt 21 év alatt összesen 921 általános kihallgatást tartott, amelynek során 14 400 200 zarándokkal találkozott.

– az 1999-es év során eddig 34 általános kihallgatáson 462 500 hívő vett részt.

– a liturgikus szertartásokon 599 ezer.

– speciális kihallgatásokon: 114 700.

Csehországból érkezik az idén a Vatikán karácsonyfája

Prága: A római Szent Péter teret díszítő hagyományos karácsonyfát ebben az évben Csehország ajánlódokozza a Vatikánnak és az örök városnak. A fenyőfa-átadás szertartására december 18-án kerül sor a cseh egyház és állam legmagasabb rangú méltóságai, Václav Havel elnök és Miloslav Vlk bíboros, prágai érsek jelenlétében. A prágai fenyőfa-bizottság a múlt héten hozta nyilvánosságra az átadási ünnepség színes programját: havasföldi hagyományörző csoport népdalokat és táncokat ad elő, a Szent Hubertus együttes tíz kürtöse pedig karácsonyi éneket szólaltat meg. Szalmafonatból karácsonyfa díszeket készítettek, de a szorgos kezek tulajdonosai nem fedték fel kilétüket. A Szent Péter tér monumentális nagyságú fenyőjén kívül még 20 kisebb karácsonyfát szállítanak Rómába: ezeket majd a pápai lakosztályban és a római Kúria termeiben helyezik el. A kiskarácsonyfák díszeiről észak-morvaországi és prágai iskolásgyermekek gondoskodnak. Ugyancsak készülöben van három nagyméretű faszobor, amelyek a Szent Péter tér Betlehemében kapnak otthont. Ezek a három méter magas szobrok „Kolednici”-nek nevezett betlehemes gyermekeket ábrázolnak, akik ősi hagyomány szerint házról házra járnak és karácsonyi dalokat énekelve adományokat gyűjtenek a szegényeknek.

HÍREK

Szeptember 18-án volt a tiszabökényi római katolikus templom alapkövetétele.

Szeptember 25-én zajlott Munkácson a II. Családtalálkozó. Két magyarországi házaspár tartott előadást a résztvevőknek.

Október 2-án Nagyszőlősen Majnek Antal püspök felszentelte a mozgássérült gyermekek rehabilitációs intézetét. Felvételiükön: mozgássérült gyerekek foglalkozás közben.

Október 4-én, Assisi Szent Ferenc ünnepén kettős jubileumot ünnepelt a ferences közösség Nagyszőlősen. Nagyjából 500 évesre tehető a ferences jelenlét Kárpátalján, illetve 10 éve érkeztek ferences atyák Nagyszőlőstre, hogy elkezdjék missziós tevékenységüket.

Október 9-én harangszentelés volt Nagybocksón.

Október 9-én kétnapos kárpát-medencei Háló-találkozó kezdődött Nagyszőlősen mintegy 100 résztvevővel.

Október 17-én Majnek Antal püspök felszentelte a Szentlélekről elnevezett dolhai templomot.

Október 23-án ünnepélyes keretek között rendezték meg Nagyszőlősen a Mocsáry Lajos Alapítvány díjkiosztó ünnepségét. Az idei díjazott Kozma József, a huszti római katolikus Karitás vezetője lett.

Október 22-e és 24-e között 12 kárpátaljai házaspár vett részt Házás Hétvégén.

Október 30-án Nagybereznán fel lett szentelve a ferences nővérek által alapított árvaház. Most öt fiatallal foglalkoznak, de az intézményt 15-20 főre tervezik.

November 5-én, Szent Imre herceg napján, az 1998-as árvíz első évfordulóján engesztelő napot tartottunk az egész egyházmegyében, ugyanakkor hálát adtunk a sok segítségért, amelyet híveink között és külföldről egyaránt megtapasztaltunk.

November 13-án (h.i.sz.) 10 órakor a Munkácsi Székesegyházban Majnek Antal püspök pappá szenteli Szulincák Sándor ungvári diakónust.

KULCS**Ábrahám megkísértése (1 Mózes 22) II.**

„6-10-8-2-300 1-400 8-40-200-6. És felnyergelte szamarát.” A chavas 8-2-300 annyi, mint kötni, kötözni, ruházni, betakarni, felnyergelni, kantározni. Később Izsákot fogja megkötnözi. Mindenképpen gondolt erre, amikor a keze a köteléket markolta. Chamor 8-40-200 ugyanezekkel a mássalhangzókkal, nem így kimondva: agyagot, bitument, bort és úrmértéket is jelent. Jusson eszünkbe Szent Ferenc, aki a testet számár testvérnek nevezte. Egyébként a próféták számaron utaztak, az angyalok a Bibliában inkább lovasok. Izsákot jelképezi ez a számár is. Az Üdvözítő is számárháton vonult be Jeruzsálembe. Nem idegen szamarat nyergelt fel, hanem az övét, a sajátját. „Vajjakath et söné nőarajv ito. 6-10-100-8 1-400 300-50-10 50-70-200-10-6 1-400-6. És fogta két legényét magához.” Isten azt mondta, hogy fogja Izsákot. Ábrahám előbb a szamarát nyergeli fel, nem nyúl Izsákhhoz. Aztán nem Izsákot fogja, hanem két legényét, és magához veszi őket. Mintha felkészítené a szívét a hitből fakadó tetre, az áldozatra. Minden esetre cselekszik. A számár még csak állat, a két legény: ifjú ember. „Vöét jicchak bönó. 6-1-400 10-90-8-100 2-50-6. És Izsákot, a fiát.” Fölöslegesnek látszanék hozzátenni, hogy a fiát, de történetünkben éppen ezen van a hangsúly. Igen, mert éppen ezt parancsolta az Örökkévaló, a saját testéből származó fiát kell föláldoznia egészen eléggő áldozatul. „Vajvakka acé ola. 6-10-2-100-70 70-90-10 70-30-5. És fákat hasogatott egészen eléggő áldozatra.” Megint cselekszik Ábrahám ősatyja. Majd fiába kell döfnie a kést. Most ezzel a kézi erőfeszítéssel a fát hasogatja fel. Végeredményben a legényekre is bízhatta volna ezt a feladatot. Van még egy figyelemre méltó ebben a néhány szóban. A vakka, ami bakka is lehetne, itt 2-100-70. Ez azt jelenti, hogy felhasogatni. Hangzásra ro-

kon a bakka 2-20-5. Ez azt jelenti, hogy sírni. Vajon tagadhatjuk-e, hogy Ábrahám szíve vérzett és a lelke sírt, miközben az áldozatot előkészítette? „Vajjakam vajjélech el hammakom aser amar lo ha Elohim. 6-10-100-40 6-10-30-20 1-30 5-40-10-6-40 1-40-200 30-6 5-1-30-5-10-40. És felkelt, és ment a helyre, amelyet mondott neki Isten.” Gondoljuk csak meg, hogy milyen hosszú utat tett meg Ábrahám, aki pogány szülőktől származott, akinek apja bálvány-szobrokat készített és árusított, míg a szeretet ekkora áldozatára vállalkozott! Lépésről lépésre vezette Isten. Velünk is így tesz, csak engedjük, hadd vezessen! És felkelt. Ez a felkelés annyi, mint feltámadás. Felállás. Valóban, a szenvedés és a halál, meg a feltámadás földi időben különbözhet, de a szív mélyén, ahol Isten lakik, egyszerre történik. A hely, héberül Makom 40-100-6-40 Isten egyik neve, mert Ő a HELY. Egyébként gyakran istentiszteleti területet is jelent. Nem akármilyen helyre megy, hanem olyanra, amit Isten mondott neki. Ez az egyszerű kifejezés, hogy ment, illetve, hogy elment, nem akármit jelent, mert megtudjuk, hogy csak harmadnapra, a harmadik napon érte el, látta meg a helyet, ahová mennie kell. Keserves nappalok és éjszakák voltak ezek. Állandó kísértés. De éppen ez mutatta meg Ábrahám állhatatosságát. A héber szenthagyomány úgy tudja, hogy a kígyó gyakran keresztezte az útját. Olyan gondolatokat ébresztett benne, hogy Isten nem kívánhat tőle ekkora áldozatot. A rémképek egész sora vonult el előtte. A héber betűszámok között a 60-as szám a számech, kígyót jelent. Az Úr Jézus, szent emberségében minden kísértésen átesett. A Színeváltozás hegyére is elsősorban azért ment fel, hogy lelkileg megerősödjön és három tanítványát is megerősítse. Tudjuk, hogy az imában kereste és találta

meg az erőt, mint ahogyan később getszemáni kertben. Biztosak lehetünk abban, hogy Ábrahám ősatyja állhatatosan imádkozott ezekben a napokban, amikor úton volt fiával a áldozat helyére. „Bajjom haslisi 2-100-6-40 5-300-30-10-300-10 a harmadik napon.” Jézus tanítványai Ábrahám fiaai és leányai voltak, mégis, Jézus halála és feltámadása között elvesztették a hitüket, pontosabban, megbotránkoztak, egyedül Mária tartotta ki a hitben. Ő nem is ment ki a sírhoz, hanem otthon maradt. Hitét Jézus szavában, aki a Jeruzsálembe vezető utolsó útján háromszor imádkozta megmondta, hogy az Emberfiát elítélik, kigúnyolják, halálra adják, de harmadnapra feltámad. Tanuljunk belőle mi is a nehéz órákban! Maradjunk csendben és imádkozzunk! Ilyenkor erősödik bennünk a hit, a remény és a szeretet, sőt, részt veszünk a megváltásban, kiegészítjük Jézus szenvedését az Ő testének, az Egyháznak javára. „Vajjissza avraham et énav. 6-10-300-1 1-2-200-5-40 1-400 70-10-50-10-6. És felemelte Ábrahám a szemét.” A mennyei emberek gyakran felemelik a szemüket, a szívüket, sőt, a lábukat is. Itt a szív szeméről a szív szívről és a szív lábáról van szó. A szentmisében ilyen értelemben hangzik el a felszólítás: „Sursuncorda! Fel a szívvel!” Amikor később Jákob pátriárka Bételben befejezte fogadalmát, a Szentírás azt mondja, hogy felemelte a lábát, és eljutott Cháránba. A magyar fordítás csak annyit ír, hogy elindult vagy felkerekedett. Pedig az eredeti szöveg másként szól. Ráadásul Midrás ehhez hozzáfűzi, hogy csodaképpen megindult a lába alatt a föld, a fölszaladt, és Jákob Cháránban, a célban találta magát. Ne csodálkozzunk ezen, hiszen az Újszövetségben hasonló olvasunk, amikor a tanítványok csónakjába beszállt Jézus, és ők azonnal a parton találták magukat. De Fülöp diakónusról is olva-

sunk hasonlót az Apostolok cselekedeteiben. „Vajjar et hammakom mérachak. 6-10-200-1 1-400 5-40-100-6-40 40-200-8-100. És látta a helyet messziről.” Amikor később a Feltámadt Üdvözítő a partról kiáltott hiába halászó tanítványainak, János, a hűséges és szeretett tanítvány ismerte fel messziről és mondta: „Az Úr az!” A szerető és hűséges Ábrahám is messziről meglátta a helyet, amit az Úr mondott neki.

Vajjomer Avraham el nőarav sövu lachem poh im hachamor 6-10-1-40-200 1-2-200-5-40 1-30 50-70-200-10-6 300-2-6 30-20-40 80-5 70-40 5-8-40-6-200 És mondta Ábrahám a legényeinek, hogy üljetek le itt, átvitt értelemben, maradjatok itt, a számmárral. Közvetlen értelemben (a számmár, mint teherhordó állat hozta a fát és a többi holmit, ami három napig szükséges volt. Ábrahám tudta, hogy majd Izsák viszi a hátán a fát a hegyre, azért rendelkezett úgy, hogy a szamar maradjon a legényekkel együtt. Véani vöhanaar nélcha ad koh vönistachave vönasuva aléchem. 6-1-50-10 6-5-50-70-200 50-30-20-5 70-4 20-5 6-50-300-6-2-5 1-30-10-20-40. És én és a legény hadd menjünk odáig, és leboruljunk és visszatérjünk hozzátok. Mivel messziről látta Ábrahám a helyet, hosszú utat kellett odáig megtennie. Az a kérdés, miért nevezi most váratlanul legénynek Izsákot, miért nem mondja, hogy fiam (Feltehetően azért, mert el akar szakadni a szívében tőle, a legkedvesebbtől. És még nagyobb kérdés, miért mondja olyan határozottan, hogy visszatérünk. Miért nem mondja, hogy visszatérek? A Szentírás egy másik helyén kapjuk meg a választ, a Zsidókhoz írt levél 11. fejezetében. Ott ugyanis azt mondja a Szentlélek, hogy Ábrahám hitte, ha fel is áldozza fiát, Istentől visszakapja, ha másként nem, hát feltámasztás útján, mivel Izsák az ígért fia, ami annyit jelent, hogy Izsáknak fiai lesznek, sőt, nagy nép származik testéből. Van egy másik szentírási hely, amely ezzel párhuzamos. Szűz Mária hitte, hogy a megfogant Jézust megszüli, fiú lesz, felnő. Emiatt nem rettegett, amikor

látta, hogy jegyese, József aggódó szemmel nézi gyermeket váró menyasszonyát. Mária tudta, hogy a törvénytisztelő József az előírást követve átadja, hogy agyonkövezék a szíve alatt pihenő kiseddel. Mária nem mentegetőzött, hanem hitt, és az Úrra hagyatkozott. Ezért állapította meg nem sokkal előbb nénje, Erzsébet („Boldog vagy, mert hitted, hogy beteljesedik, amit az Úr mondott neked.” Vajjikach Avraham et acé haola vajjaszem al Jicchak bno vajjikach böjadó et haés vöet hammachelet vajjélchu sönéchem jachdav 6-10-100-8 1-2-200-5-40 1-400 70-90-10 5-70-30-5 6-10-300-40-70-30 10-90-8-100 2-50-6 6-10-100-8 2-10-4-6 1-400 5-1-300 6-1-400 5-40-1-20-30-400 6-10-30-20-6 300-50-10-5-40 10-8-4-6 És vette Ábrahám az égőáldozati fát, rátette Izsákra, a fiára, s kezébe vette a tüzet meg a kést, és mentek ketten egyként. Az egész Szentírás összefüggésében a fa, amit Ábrahám magához vesz, az élet fája, a keresztfa, az égő áldozathoz szükséges, mert a keresztfán függve az igazi Izsák, Jézus Krisztus a szeretetáldozatban egészen elégett. Azért helyezte Ábrahám Izsákra, a fiára az áldozati fát, mert az Atya, emberek keze által ráhelyezte Fiára a keresztfát, amit az áldozat helyére, a Golgotára vitt. Ábrahám kezében van a tűz, a szeretet. Mert a szeretet akkor igazi, ha nem a számban van, hanem a kézben. Ahogy az Apostol mondja: „Fiacskáim, ne szeressünk szóval és nyelvvél, hanem igazsággal.” Szerető tettek nélkül a hit halott. Az áldozati kés annak a lándzsának az előképe, amely az igazi Izsáknak, Urunknak a szívét általdöfte. Mit jelent az, hogy vajjélchu sönéchem jachdav? Vagyis: és mentek ketten egyként (Elemelve a három szót: a halach 5-30-20, annyi, mint menni, vándorolni, utazni. Ez a prófétáknál gyakran előforduló ige. Lapozzuk csak fel a Királyok könyvében Illés történetét! Isten felszólítására mindig mennie kell. Nagy Szent Gergely pápa a Leviták könyvében szereplő tiszta és tisztátalan állatok titkát újszövetségi értelemben magyarázva

azt mondja, hogy a sáska azért tiszta és ehető állat, mert nem csúszik a hasán, mint a kígyó, hanem ugrálva halad, és még segít is a szárnyával a gyors haladásban. A krisztusi ember is így viselkedik. Nem akar berendezkedni ezen a földön, hanem csak vándorlásnak, zarándokútnak tekinti azt az örök haza felé. Ehhez kapcsolódik egy másik kép is, azoké a borjas teheneké, amelyeket a filiszteusok a foglyul ejtett frigszekrényt szállító szekér elé fogtak. A tehenek – Isten vezérlete alatt – Izraelbe tartottak, miközben állandóan bőgtek a hátrahagyott borjak után. Nagy Szent Gergely tanítja, hogy a krisztusi ember halad ugyan a földi úton, ám az örök haza felé sóvárog, bőg, sóhajtozik. Ebből a menni, haladni igéből származik a héber chalacha szó, amelyik az Isten útján való haladás szabályaival foglalkozik. Tehát itt Ábrahám és a fia, Izsák járása nemcsak fizikai értelemben vett haladást, hanem az életük útját is jelenti. A második szó, sönéchem azt jelenti, hogy ketten. Ne gondoljuk, hogy fölöslegesen említi az Írás, hogy ketten. Ennek a szónak a gyökere (300-50-5 annyit jelent, mint ismételni, de megváltozást is jelent, sőt, esztendő is, alvást is, amikor megváltozik az ember, másik állapotba kerül, karmazsint, bíbor színt is jelent, és végül annyit, hogy ketten, mindketten. János evangéliumában olvassuk az Úr Jézus kijelentését, én és az Atya egy vagyunk. A magyarban az egynek van többes száma is: egyek. Már említettük, hogy Ábrahám a mennyei Atya előképe, míg Izsák a Fiú előképe. Két személy, de egyetlen természet. Ezt fejezi ki a harmadik szó: 10-8-4-6 jachdú. A gyökér (echad 1-8-4. Azt jelenti, hogy egyetlen, egy. Ragozva pedig jachad, annyi, mint egyesülni, egybekötödni, közösségben lenni, összesen, közösen, együtt. Mint határozószó, illetve melléknév, jachdú együtt, egyúttal.

Folytatjuk
Urbán testvér

ÉRDEMES IGENT MONDANI!

Az 1999. szeptember 25-én megrendezett II. Munkácsi Családtalálkozón két előadás hangzott el. Az egyiket most adjuk közre, a másikat következő számunkban olvashatják kedves olvasóink.

Nagy zaj van a Világban. Egy, sajnos, mindennapi dráma került kivilágításba. Tisztázatlan körülmények között várandós lett egy gyerek lány. A gyerek és gyereke azonnal „ellen-ségé” is vált némelyek hatékony beavatkozása folytán. Aki meg merte kérdőjelezni az „egyetlen ésszerű” megoldást – a magzat elpusztítását –, a „közellenség” címre számíthatott. Két tábor alakult, megszűnt az eszmecsere szinte minden esélye. Az abortusz-pártiak talán túl nagy hangot ütöttek meg. Lehet, hogy titkon érzik, ez egy bonyolultabb dolog, mint ahogyan feltüntetni próbálják. Jó lenne nyugodtan, sokféle örömteli és fájdalmas tapasztalatot felhasználva beszélgetni az élet és halál, születés és abortálás kérdéseiről. Nem tudom, hogy mikor érik meg rá a helyzet. Most följánlom tapasztalataimat, éljen vele ki-ki, ahogy akar vagy tud – jó szívvel adom.

Az alábbiakban egy több, mint harmincéves házasság tapasztalatait írom le az elfogadással, emberek (gyerekek) befogadásával kapcsolatosan. A történet egyrészt mindennapos, mert mindannyian megtapasztalunk hasonlót, ha az Úr útjai nagyon mások, mint a mi „természetes” észjárásunk.

A történet a szülők – akik mi vagyunk – fogantatása előtt kezdődött. A szüleink, a nagyszülők a világháború idején voltak fiatalok, szerelmeseik, majd a férfiak hamarosan katonák. Az a valóságos háború annyival volt rosszabb a TV-ben láthatóknál, hogy nem lehetett „kikapcsolni”, de annál inkább belehalni, belenyomrodni... A történetünkben szereplő nagyszülők szerették egymást, és minden ésszerű megfontolás ellenére elfogadtak minket: 1943-ban és 1945-ben születtünk. Úgy, hogy az apa szülei 1942 nyarán házasodtak, a

nászéjszaka után az ifjú férj ment a szovjet frontra, és legközelebb karácsony előtt jött haza a Don-kanyarból. Következő látogatása 1943 júliusában volt, túl minden: doni áttörés, vergődés vissza Kijevig, közben élet-halál harcok... Szeptemberben született a fiuk, a történetbeli apa. Az anya édesapja 1945 márciusában éppen csak megtudta kislánya születésének hírért, mikor egy bombatámadás során Németországban meghalt. A háború vége csak látszólag hozott megkönnyebülést, az egyik helyen válás, a másikon árvaság volt a felnövekedés kísérője, amiben oroszánrészt vállalt az előző generáció is áldozatosságával. A két háborús gyerek életének értelmét soha senki nem kérdőjelezte meg, pedig mai szemmel semmi ésszerű nem volt a fogantatásukban és megszületésükben.

A jó házasság kegyelméért imádkozni kell. Már fiatalon tapasztaltuk, milyen sok rossz házasság és válás volt kis hazánkban. A családok csonkasága mindkettőnket mélyen érintett. Ennek ellenére meg voltam győződve, hogy a házasságom sikerülni fog. Talán azért, mert szívem mélyén ez a vágy mindent kitöltött. Feleségem özvegy édesanyja mit is csinálhatott volna? Mint a mesében, jó férjért imádkozott.

A családtalálkozó résztvevői

Fiatalon, 21-22 évesen házastunk, egy csomó ellenkezés dacára. Volt, aki még részvétét is kifejezett rokonságnak a korainak vélt eskümiatt. Pedig négy év udvarlásunkeltünk egybe! Más megjegyzések elhangzottak: „Biztosan gyereket v hogy ilyen sürgős!” Aztán: „Biztos elvetette a gyereket!” És így vább...

Természetesen az anyagiak se álltak rendelkezésre (négy évig azt sem tudtuk elérni, hogy egy városban lakjunk, nemhogy közös bérlet vagy ilyesmi...)

Közben megtapasztaltuk, hogy nem is olyan természetes, ha valakinek gyereke születik. Nyitottak voltunk a gyerekáldás elfogadására, s kifejezetten akartuk is, de csak nem sikerült. Pedig roppant magabiztosak voltunk, és tájékozott, felkészült embereknek tartottuk magunkat, akikkel valóban meg tudják tervezni a családjukat! Miután nagy nehezen megoldódott lakáskérdésünk is, lassanként kialakult bennünk a gondolat: lehet már nekünk nem lehet gyerekünk mindenféle orvosi beavatkozás ellenére sem, felneveljük, aki a szülő anyjának nem kellett vagy más kényszerűség miatt nincs családja. Hiszen értelmiségiek, keresztények vagyunk, el is várható tőlünk. A külső körülmények is szelíden segítettek

A Csanádi és Kacsó házaspárok, a családtalálkozó előadói

támogatták ezt az ébredező elhatározást.

A hetvenes évek elején egy 2 hónapos kisfiút fogadtunk magunkhoz. Egy évre rá követte őt egy hasonló korú másik fiúcska, a „testvér”. Az ő szülőanyjának se volt sokkal különböző helyzete, mint a mostani kis Katinak, de, hála Istennek, a szülést választották. Úgy gondoltuk, hogy egy év várakozással örökbe fogadunk egy kislányt is, ezzel aztán kész és kerek a világ! Ekkor, számunkra váratlanul, a feleségem fogant. A második és harmadik gyermek között 14 hónap a különbség. A negyedik fiunk is rövidesen megfogant, a következő évben született – halva. Sok szempontból ez volt a legnehezebb... Mire újabb kisfiunk – alig több mint egy év múlva – megszületett, jelentek az első furcsaságok elsőszülöttnél. Míg a két örökbefogadott nagy fiú szépen fejlődött a kezdeti nehézségek után, ennél a kisfiúnál sok minden szokatlan volt. Hosszú vizsgálatok és keresgélés után kiderült, hogy egy anyagcsere-rendellenesség meglétének 50%-os esélye van minden fiúgyermekünkénél, azaz ha egyforma a valószínűsége a fiú és lány születésének, úgy 25%-os esélye van egy súlyos fogyatékosnak, ami szellemi elbutulással jár. Míg ezt keresgelték a szakemberek, kiderült, hogy mindkét, feleségem által szült gyereknél fellépett ez az anyagcserezavar, ez az oka a „furcsaságoknak”.

Nagy volt a dilemma és az aggodalom, a kételkedés. Keresztény testvéreink sem tudtak túl sokat segíteni, nem mertek állást foglalni a továbbiakról. Volt, aki azt mondta, hogy ti már minden elvárhatót megtettetek gyerekügyben. Azok az orvosok adták a legtöbbit, akik mertek őszinték és nyíltak lenni. Hála Istennek, több ilyenrel is találkoztunk! Sokat segített a Humanae Vitae enciklika tanácsaival, szempontjaival. Végül is arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy nem zárjuk ki további gyermekek fogadását, de törekszünk elkerülni a termékeny időszakokat. Ha ezt nem tudjuk megállni, akkor majd csak kapunk erőt a szerelem „következményeinek” és a születendő gyerekeknek az elfogadásához. Megnyugodtunk, és egyre csökkentek az aggodalmaink, lassan teljesen rá tudtunk hagyni az Úr akaratára. Három év telt el közben, míg megszületett az újabb kisfiunk. Mire kiderült, hogy ő is „sérült”, már vártuk a következő gyermekünket, akinek ugyanúgy szüksége volt boldog anyukára, mint bármelyiknek, tehát nem lehetett bánkódni! Ez a gyermekünk kislány lett, ma 19 éves fiatal hölgy. Mint lányra, rá nem vonatkozik a genetikai indíttatású anyagcserezavar.

Na, most már minden igény ki van elégítve a hagyományos észjárás szerint, ennél többet a „Jó Isten se kívánhat”, pláne, hogy a feleségem már 37 éves, és az összes terhessége

veszélyeztetett volt. Ráadásul beteg lettem, olyan, akinek a felesége csak vetélni fog. Soha jobb alkalom ennél, hogy egy határozott döntéssel lezárjuk további gyerekek fogantatását! De nem ez történt. Ha beteg valaki, kötelessége meggyógyítani a testét – a többi az Úr dolga! Két év különbség van az első és második kislányunk között. Ő most 17 éves, értelmes, szorgalmas és szép hölgy.

Három év telt el a következő gyermekünk születéséig. 40 év felett ilyen genetikai problémával mi más lehetne egy gyerek vállalása, mint örültség, pláne, ha az illető fiú. A gyermeket már születése előtt száz halál fenyegette az orvosok részéről, akik állandóan „segíteni” akartak rajtunk. Ez a kisfiú egészséges, nem örökölte az anyagcsere zavart! Mi jöhet még ezután? Egy kislány másfél év múlva: „öreg korunk napsugara”, aki most volt tizenkét éves.

Közben anyagi helyzetünk is javult csendesen. Lehetőségünk támadt egy kertés házba, vidékre költözni. Itt kaptuk tizedik élő gyermekünket, aki akkor már épp 7 éves volt, és nagy szüksége volt családra.

Azóta 10 év telt el. Természetesen, kivettük részünket az összes gyermeknevelési gondból: csonttörések, operációk, fogyatékosok intézeti elhelyezése, harc a Gyivivel a gyerek érdekében, nevelési csődök, a „mi lesz ezzel a gyerekekkel” típusú helyzetek, diszlexia, diszkalkulia, rossz bizonyítvány, jó bizonyítvány – de csibészesség, és így tovább...

Azt hiszem, nem kell mondanom, hogy megérte. Minden baj, gyötrellem és irracionális lépés ellenére a gyerekeink itt vannak, élnek, és nagy lehetőségek vannak bennük. Van közöttük olyan, aki már családot alapított, és megszületett a második gyermeke. Kiváló emberek, barátok, rokonok szeretetének részesei lehetünk, és tudom, sok örömet is okoztunk másoknak. Nem mi választottuk ezt az életet, de igent mondtunk az életre az egyes kritikus pontoknál. Az Úr pedig szelíden hívott és terelt bennünket. Hasonlókat kívánok mindenkinek!

Egy tízgyermekes apuka

Egy bűnös ember „miért”-jei

Miért hallgatom és nem hallom?

Miért nézem és nem látom?

Miért kérdezek és nem kapok választ?

Miért van az, hogy miután reggel nagy bizalommal imádkozva és áldást kérve kiléptem az utcára, fél óra múlva meglátván egy szép hölgyet gondolatban már el is kalandoztam vele egy csábító, bűnbe vezető útra?

Miért van az, hogy egy számomra nem nagyon szimpatikus ember esetében kutatni kezdem a gyenge, sebezhető pontját, s amikor megtalálom, elkezdem mérgezni őt, a háta mögött, ott, ahol a legjobban érzi a fájdalmat?

Miért van az, hogy amikor szentmise közben a pap e szavakat mondja: „Emeljétek föl szíveteket!”, az ajkammal azt merem felelni: „Föl-emeltük az Úrhoz”, de a szívem mégis „lent” maradt?

Miért van az, hogy amikor ma este imádkoztam, ismét azt kértem és hazudtam az Úrnak: „Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek!”

Nem értem, miért van úgy, hogy amikor jót, jól akarok cselekedni, a rossz sem távozik tőlem?

Nagyon nehéz gyakran a Szentírásba, az egyetlen éles és hamisítatlan „tükörbe” nézmem, mert egy tökéletlen, bűnös embert látok, aki mindig kételkedik, hazudik és képmutató. De hát templomba is járok, gyónok, áldozom, mindenki dicsér és csodál, pedig csak egy farizeusra hasonlítok – kívülről szép és tiszta, belülről pedig csupa szenny és piszok. Nem akarok így élni, de ugyanakkor megváltozni is félek.

Miért félek a változástól? Mert inkább szeretnék a barátaimnak tetszeni, semmint az Istennek. Közben furcsa érzés gyötör, olyan mintha félnék valamitől. Ismét félek... De mitől? A szenvedéstől, amit ilyenkor el kell tűnni? Vagy a barátok gyanakvó tekintetétől, vagy talán

attól, hogy majd nem fogom bírni a keresztm súlyát amely idővel növekedni fog? Végül is mindegy, hogy mitől ered ez a félelem, csak az aggaszt, hogy gyávagyok felismerni.

Sok más „miért” is él a lelkemben. Az egyik például az, hogy néha, amikor könyörületességből egy szegénynek 25 kopejkát csúsztatok a markába, ami az utolsó pénzem, pár perc múlva már gondolatban le is szidom: „Biztos, hogy nem kenyérré költi majd, hanem itallra! Érdekes, miért nem tudom másképpen megközelíteni ezt a helyzetet, és inkább így gondolkodni: „Azzal, hogy ez a koldust egy kissé megsegítettem, én gazdagodtam egy élménnyel, amely tökéletesíti a szeretetemet és közelebb hoz az Istenhez”. Ezért, talán, köszönetet is kellene mondanom ennek a koldusnak!

De hol van itt a logika?

Köszönni annak, aki kapott, megdicsérni azt, aki nem érdemelt meg, szeretni azt, aki az életedre tör.

Kereszténynek vallom magam, de ezeket a jézusi összefüggéseket nem értem.

Miért nem tudom felfogni ezeket a dolgokat, s főleg eszerint cselekedni? Talán azért, mert nem találok bölcsnek?

Ismerünk egy bölcs embert, akit Saulnak hívtak majd Pál lett. Ő így szól hozzánk: „Beszédem és igehirdetésem nem a bölcsesség meggyőző szavaiból állt, hanem a Lélek és az erő bizonyosságából, hogy hitetek ne em

berek bölcsességén, hanem Isten erején nyugodjék... Mi azonban nem a világ lelkét kaptuk, hanem azt a Lelek, amely Istentől van, hogy megismerjük, amit Isten nekünk ajándékozott. Ezt hirdetjük is, de nem az emberi bölcsesség által, hanem a Lélek által tanított szavakkal lelkiekhez lelkieket mérve. Az érzéki ember azonban nem fogja fel, ami az Isten Leleké, mert oktalanság az számára, és nem tudja megérteni, hiszen lelki módon kell azt megítélni.”

(Pál levelei, 1 Kor 2-4,5, 12-15)

K.A. Munkácsy

Mit jelent számomra a Felnőtt Továbbképző?

Eszembe jutott az az idő, amikor még csak elindult a Felnőtt Továbbképző második kurzusa. Emlékszem egy nagyon fontos eseményre ezzel kapcsolatban, amit a püspök úrnak hálásan köszönök.

Elsősorban hálát adok Istennek mindenért, amit éppen ott adott nekem.

Úgy érzem, most még jobban tudatosult bennem, hogy mi a feladatomban az Egyház életében.

Jobban megszilárdította Istenbe vetett hitemet.

Megtanultam még jobban kitárulkozni Isten és a világ felé.

Jobban megismerhettem az engem körülvevő embereket. Ez nagyon jó érzés. Már az is külön kegyelem Istentől, hogy be tudtuk fejezni ezt a tanfolyamot (sajnos nem mindenki).

Nagyon sokat fejlődöttünk lelkileg ezalatt a három év alatt. Bevallom őszintén, azóta megváltozott a világnézetem, teljesen más szemmel látom a világot, mint azelőtt. Igaz, kissé izgalmas időszak volt ez számunkra. Sokat izgultunk a vizsgák előtt. A foglalkozásokon

érdekes, lenyűgöző dolgokat hallhattunk, aminek végeztével lelkileg felfrissülve térhettünk haza.

Most elérkezett az idő, hogy átadjuk helyünket a következő csoportnak. Mindenkit szeretettel biztatok a második csoport tagjainak a nevében, hogy ne futamodjanak meg, hanem vállalják fel ezt a szent harcot, amelyet a dicsőség koronája övez. Legyenek mindannyian bátrak, tudva azt, hogy nincs nemesebb dolog, mint Isten akaratát teljesíteni, és azon az úton járni, amelyet maga Jézus Krisztus jelölt ki számunkra, még akkor is, hogyha az nem széles és nem is sima, hanem keskeny és rögös.

Kedves leendő hitoktatók! Kívánjuk, hogy az Úr, a mi Istenünk árásszon el titeket minden kegyelmével! Legalább annyi örömben legyen részetek, mint amennyiben nekünk volt! Erősítsen meg benneteket még jobban Hitben, Reményben, Szeretetben!

Szívemből kívánom csoporttársaim nevében: „Legyen béke veletek!”

Sz. L.

Krisztus ránk ragyog

Alapvető emberi jogunk, hogy vallásunkat szabadon gyakorolhassuk, a keresztyén szülők ebben a szellemben nevelhessék gyermekeiket. A szülők és a keresztszülők feladata, hogy a gyermekeket az egyház életébe bevezessék. Megtanítsák őket az imádságra, a keresztyén ünnepek átélésére, fokozatosan megismertessék velük az egyház közös istentiszteletének rendjét. Már az óvodás korban gondoskodniuk kell arról, hogy a kicsinyek a vallásos élményeket megismerjék.

Az iskolás korban a többi tantárgy mellett jogosan elvárhatják a szülők, hogy gyermekeik a vallás tanításával is megismerkedjenek, felkészülhessenek a szentségek vételére. Ebben segíti a szülőket a rendszeres iskolai és plébániai hitoktatás.

A hitoktatást a papok mellett világi munkatársak is végzik, akik erre felkészültek, oklevéllel és püspöki megbízatással rendelkeznek.

Az elmúlt esztendőben jelentős növekedést mutatott a hitoktatásban résztvevők száma. A hitoktatók Jézusnak és az apostoloknak munkáját folytatják. Az Isten gondviselésébe vetett reménnyel az egyház jövőjét kívánjuk előkészíteni. Gondoljunk csak arra, milyen mély nyomot hagy az emberben az elsőáldozás, bér mátkozás, a templomi esküvő, vagy egy jó gyónás. Mindezekre a gyermekeket csak folyamatos, lelkiismeretes hitoktatással lehet előkészíteni.

Természetesen vannak nehézségeink is. Elsősorban a tanulók jelenthetnek nehézséget. A gyermekek gyakran komolytalanok, nyugtalanok, százféle más dolog vonja el a figyelmüket. A család olykor kevéssé támogatja a hitoktató tevékenységét, néha előfordul olyan eset is, amikor éppen akadályozza. A problémák halmozódásával a hitoktató egyre jobban elveszti kedvét, elkeseredik és esetleg azt fontolgatja, hogy otthagya az

egészet. Pedig a hitoktatás mégis csak olyan feladat, amely meghozza gyümölcsét. A nehézségeken úrrá lehet lenni, mindig újabb lendülettel kell hozzáfogni. Mindenekelőtt megpróbálunk jól felkészülni, hogy a hittanórát élvezetessé és vonzóvá tegyük, s akkor sikerülni fog a gyermekek érdeklődését felkelteni.

A hitoktató olyan, mint a magvető, gyakran csak később érik be munkája gyümölcse. Egyes gyerekeknél azonban a gyümölcs azonnal észrevehető – jól tanulnak, jó és becsületes emberré válnak és hálásak.

Nekünk hitoktatóknak pedig szükséges, hogy szilárd és mély meggyőződésünk legyen arról, hogy feladatunk nagyszerű, hogy amit tanítunk, az igaz, és hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekek felnőve jó, keresztyén emberré legyenek!

Curkó Zsuzsanna, Ungvár

Hittel imádkozni!

Életünk során gyakran kerülünk válságos, kilátástalan helyzetbe, gyakran szembesülünk megoldhatatlannak látszó problémákkal, s úgy érezzük, hogy az adott helyzetben nincs megoldás, nincs kiút. A hívő keresztény ember viszont a legkilátástalanabb helyzetben, a legnagyobb nyomorúságában sem veszti el a reményt, mert tudja, van megváltója, van Krisztus, vannak szentjei, akihez és akikhez – segítséget, kitarást, erőt kérve a gondok, a problémák orvoslásához – fohászokodhat. Hívő katolikus lévén rendszeresen imádkozom, kérem az Úr kegyelmét és áldását mindennapi munkámra, a magam és szeretteim életére.

Egy alkalommal az anyaországba kitelepült húgommal a hit dolgairól elmélkedve Jézus unokatestvérére, Szent Tádéra – a szegények és elesettek védőszentjére – terelődött a szó. Elmondta, hogy hozzá szokott fohászokodni, az ő segítségét kéri a feladatok, a legnehezebb problémák megoldásához. Ideadta az imát, amit Szent Tádéhoz intézett.

A hittel elmondott ima segítő hatásáról azóta többször meggyőződtem. Első alkalommal akkor fordultam imával és kéréssel Szent Tádéhoz, amikor a nagyszülősi szellemileg fogyatékos gyermekek otthonában (Nagyszülősi 3. Számú Gyermekotthon) felöltött a kápolna berendezésének a gondolata, ahol nevelőként dolgoztam. A szellemileg fogyatékos gyermekek még több törődést, figyelmet, gondoskodást igényelnek, ragaszkodnak mindenkihez, akitől csak egy kis figyelmességet és szeretetet kapnak. Munkám során észrevettem, hogy ezek a gyerekek, akikkel mostohán bánt a sors, igénylik a hitoktatást, szívesen hallgatják a Jézusról szóló, a szentek életét bemutató történeteket. A vallásban, az Úrban egy bizonyos fogódzót látnak, végső soron pedig megértik, hogy Istennek rájuk is van gondja.

A 90-es évek első felében vettem fel először a kápolna berendezésének ötletét az iskola hajdani igazgatója előtt. Választ nem kaptam.

Sokáig nem történt semmi. Ekkor jutott eszembe Szent Tádé imája. Kilenc napig áhítattal, buzgón imádkoztam, mindennap elmentem a szentmisére, gyóntam, áldoztam. Imáimban kértem őt, segítsen e nemes és hasznos ügy megvalósításában. Imám és hitem meghallgatásra talált. Egy idő után igazgatóm hivatott, s közölte, a kért célra rendelkezésemre bocsátja az egyik földszinti helyiséget. A terem látványa lesújtó volt, de hittem abban, hogy ebből a szobából egyszer, lehetőleg mielőbb, sikerül imaszobát (kápolnát) varázsolni. Vince György festőcsoportjának, Hromej Istvánnak, a Karitászt dolgozójának, Riskó Mariann tanárnőnek és más adományozóknak, segítőknek köszönhetően elkészült a mi kápolnánk, melynek felszentelésére Tihamér atya, Bendász atya és Berdár atya közreműködésével 1996 augusztusában került sor. Azóta az intézetünkben nevelkedő gyermekek itt gyakorolják hitüket. Rendszeresen felkeresnek bennünket az atyák, miséznek.

Eddigi életem során még három alkalommal kértem Szent Tádé segítségét a szinte megoldhatatlannak látszó problémák orvoslásához. Kéréssem, imám minden alkalommal meghallgatásra talált. Ezért éreztem úgy, hogy megtapasztalásomat megosztom testvéreimmel, tanúságot téve arról, hogy az ima, a hit az az erő, mely átsegít a nehézségeken, kitarást ad az elképzelések megvalósításához.

Kívánom, hogy a hitben erősödni szándékozó hívő katolikusok tapasztalják meg azt az örömet, azt a felemelő érzést, melyet az imába vetett hit nyújt.

Ima Szent Tádéhoz kísértésekben és nehéz ügyekben:

Örök, mindenható Isten, ki a Te apostolodat, Szent Júdás Tádét azzal a különös kegyelemmel tüntetted ki, hogy a kísértéseket elűzni és a kétségbeesett helyzetekben segíteni képes legyen, add nekünk, akik e nagy szentet ájtatosan tiszteljük, hogy az Ő hathatós közbenjárására testi és

lelki nehézségeinkben oltalmat találjunk. Ámen. Miatyánk...

1. Életére ezt a kilencedet Isten közvetlen imádságával: szentmishallgatással, az oltáriszentség meglátogatásával kössük össze.

2. A Szent Tádé tiszteletére végzett ájtatosságunkat kapcsoljuk össze lelkünk megtisztításával: járuljunk szentgyónáshoz és a szentáldozásban vegyük magunkhoz az Úr Jézust.

Napi ima Szent Tádéhoz (Szent Gertrúd imája):

Szent Tádé apostol, köszöntelek Jézus szentséges Szívében és emlékeztetlek arra a boldogságra, melyet szíved érzett, midőn az Úr Jézus az apostolokkal együtt a Miatyánkra tanított téged. Erre a boldogságra kérek, eszközöld ki számomra a kegyelmet, hogy Jézushoz hűségesen ragaszkodjam egész életem végéig. Ámen. Miatyánk...

Kilencnapos ájtatosság Szent Tádé tiszteletére

Kilenc napon keresztül mondjuk el az imákat. A leghelyesebben tesszük, ha e kilencnapos ájtatosságot szentgyónással és szentáldozással kezdjük és végezzük be. Azonkívül, ha lehetséges, hallgassunk szentmisét, sőt igen tanácsos, hogy naponta járuljunk szentáldozáshoz.

Könyörgés

Szent Tádé, a mi Urunknak és Üdvözítőnknek, Jézus Krisztusnak vérrokona, apostol és vértanú, érenyeid és csodatetteid által kiváló férfiú és hűséges szószólója azoknak, akik nehéz és reménytelen bajaikkal folyamodnak hozzád, köszöntelek téged! Hozzád folyamodom odaadó bizalommal, mert te különös jóssággal és segítséggel viseltetsz azok iránt, akik reménytelen ügyekkel hozzád fordulnak, és kérve kérek, jöjj nekem is segítségemre ebben a nagy bajomban (Itt röviden foglald be kérésedet!) Helyzetem nehéz és a magam erejével nem tudok megküzdeni vele. Ígérem neked, ó, Szent Tádé, hogy nem felejttem el jótéteményedet egész életemen át, és különös oltalmazómul foglak tisztelni. Hallgasd meg kérésemet, és jöjj segítségemre a mi Urunk Jézus Krisztus által. Ámen.

Kovács Zsuzsa, Nagyszülősi

Találkozások a HÁLÓ-ban

Az Új Hajtás előző számában a homoródfürdői HÁLÓ nagytáborról adtunk hírt. Bár még javában tartott az erdélyi tábor, mi már azt terveztük, mi lesz a soros, őszi találkozás-témája, ahol öt ország közösségeinek vezetői, ill. elkötelezett tagjai találkoznak majd, hogy a továbblépésről, az előttük álló feladatokról beszéljenek. Az októberben esedékes tábor megrendezésére Kárpátalját kérték fel, és mi nagy várakozással és tervekkel készültünk erre az alkalomra.

Kb. 120 résztvevőre számítottunk Erdélyből, a Felvidékről, a Vajdaságból és Magyarországról, valamint olyan előadókat vártunk, akiknek van még mondanivalójuk számunkra ebben a furcsa és bizonytalan világban. Nagyszőlős és a nemrég visszakapott ferences templom adott otthont a Háló tábornak, ahol újra meggyőződhattünk a helyiek vendégszeretetről.

Számomra több szempontból is nagy élmény volt ez a találkozás. Meggyőződhettem a keresztény katolikus kisközösségek közötti hálózat szükségességéről és előnyeiről, ha a szeretet vezérel bennünket. Nagyon jóleső érzés töltött el pl. akkor, amikor szombat este a több, mint 100 résztvevő megtöltött egy termet, és közösen magyar népdalokat énekelt. Öt ország lakói, akik között idősek és fiatalok, nők és férfiak, római és görög katolikusok, más-más mozgalmak képviselői voltak, tudták Ukrajnában ugyanazokat az énekeket együtt, magyarul énekelni. Úgy éreztem, hogy valami nagyon értékes dolog történik itt, valami unikum, amelyet nem tapasztal meg mindenki.

Megragadott az is, amit Jelenits István atya mondott a mai keresztény ember jelenlétéről a társadalomban. Nem arról hallottunk, hogy tartsuk távol magunkat a világ szennyétől, hanem épp ellenkezőleg, merjünk „csillogni” a szenny

ellenére is. A mélyen keresztény ember mindig is derűvel tudott jelen lenni a helyén, és erre ma is szükség van. Ám emellett a tevékenységre is hangsúlyt kell fektetnie; talán csak így képzelhető el a XX. századi keresztény ember élete.

Eddig ugyanis azt várták tőlünk, hogy – Jelenits tanár úr példájával élve – az eldugult mosdóból kifolyó vizet – miközben a csap még mindig nyitva van – feltöröljük. Semmi többet. Ám nemcsak az a feladatunk, hogy feltöröljük a padlón lévő vizet; hanem egyszerre kell elzárni a csapot és megszüntetni a dugulást is.

Nem nézhetjük a világ bajait tétlenül: ha leütöttek valakit az utcán, nemcsak felemelnünk kell az embert, hanem tenni is valamit a jobb közbiztonság érdekében. Ez a modern, XX. századi szeretet. Egyedül persze nem megy, olyan társakkal lehet ilyen programot csinálni, akikben megbízom, és akik szintén hasonló elveket vallanak. Erre jó a közösség – szűkebb és tágabb értelemben vett egyaránt.

A közösség mibenlétéről Felföldi László atya beszélt. Olyan csoportnak nevezte, ahol nem a tömeg, nem is az egyén fontos, hanem a „szívek egymás felé közelítése”. Miért oly fontos ez? Hát pl. azért, hogy megtapasztaljam a Krisztust, akit a másik emberrel, emberben mindig erősebben megismerek, mint egymagamban megélni tudok.

Már az eddig említett dolgok is bőven elegendők lettek volna ahhoz, hogy hasznosnak mondjam ezt a hétvégét, ám volt valami, ami még ezeknél is nagyobb erővel hatott rám. Vasárnap délelőtt országokénti megbeszéléseket tartottunk, és ekkor végre „egy csokorban” láttam a hazai, kárpátaljai csapatot. A velük való találkozás, beszélgetés új lendületet adott nekem, és reményt, hogy a mi területünkön is, ahol mindig az alkalmas emberek hiánya

miatt panaszkodunk, mégis találtam olyanokat, akik már tettek, tesznek vagy tenni akarnak valamit a hazai kereszténység érdekében. Régióként beszámoltunk arról, hogy milyen közösségek működnek, mit csinálnak (vagy mit nem csinálnak), mit terveznek. Rájöttem, hogy nem is olyan „élettelen” ez a Kárpátalja, hiszen – ha kicsiben is – vannak helyek, ahol igencsak gazdag kulturális, szociális, vallási és egyéb kezdeményezések vannak. Nagyon örültem, hogy nem ígégettünk egymásnak, mit is fogunk ezentúl csinálni, mert ez nagyon emlékeztetett volna a régi rendszer szokásaira, hanem ha valakit megérintett valami, azt elmondta. A következő találkozáskor úgyis meghalljuk, sikerült-e valamit megvalósítania.

Sokféle ember volt ott Nagyszőlősön, ám ebben a sokféleségben mégis egység volt, egység Istenben. Ő a központ, az a Valaki, akihez mindannyian személyesen kell, hogy kapcsolódjunk. Csak így tekezhethetünk és segíthetünk feltöltődni a közösségünknek, hogy az majd talán egy másik közösségünknek a támasza, az meg talán egy újabb közösség istápolója legyen.

Az egymásba való kapaszkodás nemcsak az egyén gyengeségének jele lehet, hanem az együttes erőé is. Talán mégis sikerülhet együtt elzárni a csöpögő csapot?

Molnár Orsolya, Munkács

Sohasem tudtam az embereket magamnak Krisztus nélkül elgondolni...

Krisztus az Örök eszmény, aki felé az ember törtet, szükségszerűen törtetnie kell

Dosztójevszkij

Vlagyimir Szutyjev

A SZESZÉLYES CICA

Panni az asztalnál ült, rajzolgatott; különféle színekkel festette ki a képeket. Egyszer csak a szék támlájára ugrott a zöld szemű cirmos Cica, és figyelmesen nézegette a rajzokat.

– Mit csinálsz, Panni? – kérdezte kíváncsian, és puha, fehér mancsát rátette a kislány vállára.

– Házacskát rajzolok neked – felelte Panni. – Nézd csak, Cicuskám, pirosra festem a tetejét, az ajtaját meg sárgára.

– Csak azt nem tudom: mit is csinálok majd ebben a házikóban?

– Tüzet raksz, és felforralod a tejecskédet.

És már oda is rajzolta Panni a bodros füstgomyagot; az vidáman szállt felfelé a kis házacska kéményéből.

– Hát az ablaka hol van? – kérdezte a Cica. – Igazán tudhatnád, hogy a cicák mindig az ablakon ugrálnak be. Szép kis ház ez, mondhatom! Még ablaka sincsen.

– Ne türelmetlenkedjél, már itt is vannak az ablakok – szólta szelíden Panni. – Egy, kettő, három a ház oldalára, egy meg a padlásra.

Szép egyenes vonalakkal rajzolta meg a kislány a négy kicsi ablakot.

De cirmos csak tovább kérdezgette.

– Hát sétálni hol fogok? Vagy mindig csak itthon unatkozom?

Panni szép deszkakerítést rajzolt a ház köré.

– Itt sétálhatsz majd, Cicuskám, ez lesz a kert; kaput is rajzolok rá.

Nézte, nézte a Cirmos a képet, azután gúnyosan megszólalt:

– Ezt nevezed kertnek? Hisz ez csak üres udvar!

– Várjál! Mindjárt rajzolok neked egy gyönyörű szép kertet is. Látod, itt van egy virágágy, mellette egy almafa, sok-sok piros alma terem rajta. Ezt a két kerek ágyást meg zöldséggel ültetjük tele; az egyikbe sárgarépat ültetünk, a másikba káposztát.

– Káposztát? – nyávogta a Cica.

– Nem vagyok én tapsifüles, hogy káposztával éljek. Ha kedvem szottyán egy kis horgászásra, hol fogok majd aranyhalacszkát?

Panni már rajzolta is a kis, kék vizű, kerek tavat, és bele három aranyhalacszkát.

– No, jól van, ezzel meg vagyok elégedve – dorombolta Cirmos. – De, Pannikám, ugye lesz baromfi is a kertben?

– Persze hogy lesz, Cirmoskám! Nézd, már itt is van ez a nagy tarajos, tarka farkú kis kakas, mellette meg a bóbítás, kendermagos tyúkanyó! Kapsz még három

pelyhes csibét is, meg egy sárga csőrű libát a tó partjára.

A Cica megnyalogatta a szája szélét, elégedetten dorombolt.

– Miau, miau, ezt már szeretem! Hát a kis egerek? Ugye lesznek egerek is a házikóban?

– Szó sincs róla, egér nem kerülhet a házba.

– És ki őrzi majd a házacskámat, ha elmegeyek hazulról?

– Ne félj, lesz házőrző is!

Panni rajzolt is egy kis takaros kutyaólat, eléje meg egy rövid szőrű, kurta lábú, cipőgombszemű kiskutyát.

– Látod, Cicuskám, ez itt Fickó kutya, ő vigyáz majd a házadra.

Ebben a pillanatban a Cica villámgyorsan leugrott a padlóra, felkunkorította a farkát, felborzolta a bundáját; zöld szemecskéje csak úgy villogott, mikor megszólalt...

– Tulajdonképpen nem is tetszik nekem a házad, sem a kert, sem az aranyhalacszkák... Nem akarok benne lakni!

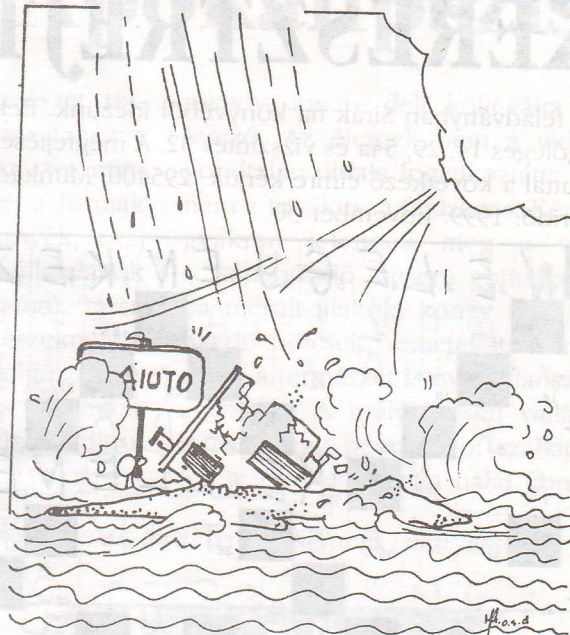
És elrohant a Cirmos, sértődötten, haragosan; úgy elszaladt, vissza sem nézett Pannira.

Ugye tudod, hogy miért gondolta meg magát oly hirtelen ez a szeszélyes Cica?

AKI HALLGATJA
tanításomat és tettekre váltja,
hasonlít a bölcs emberhez, aki házát
sziklára építette

AKI HALLGATJA
tanításomat,
és tettekre nem váltja,
hasonlít a balga emberhez,
aki házát homokra építette...

TEREMTÉS KÖNYVE - 2

Lukács 1

Tobias 3 sára

Az özvegy olaja
2Kor 4, 1-7. Elizeus

Márk 12, 41-44

Ismered-e a Bibliát?

II. sorozat (7.)

Megfejtésként küldjétek be a rajzokon látható személyek neveit. Minden helyes válasz egy-egy pontot ér. A megfejtéseket Bibliai játék felirattal november 30-ig a következő címre kérjük: 295400, Munkács, Mira u. 15.

A szellemi özeget 2. filozofia

KERESZTREJTVÉNY

A feladványban Sirák fia könyvéből idézünk. Beküldendő a vízszintes 1, függőleges 14, 29, 54a és vízszintes 32. A megfejtéseket KERESZTREJTVÉNY felirattal a következő címre kérjük: 295400, Munkács, Mira u. 15. Beküldési határidő: 1999. november 30.

Vízszintes

1. Az idézet első része. Zárt betűk: N,N,I,N,Y,V. 15 Kétkerekű eszköz. 16. Elvesz. 17. Római 55. 19. Otthon megoldott feladat jelzője. 21. Shakespeare egyik királya. 22. Bánat. 23. Méretei alapján elhelyezkedhet benne. 25. A nikkell vegyjele. 26. Egyiptomi Arab Köztársaság. 28. Búza egynemű betűi. 29. Légy bőkezű! 30. Afrikai kikötőváros. 32. Az idézet befejező része. Zárt betűk: E,N. 33. ... ma megtehetsz, ne halaszd holnapra! 34. Fizetése. 36. Tengeri halfajta. 37. Déli gyümölcs. 39. Íz, zamat. 41. Egy meg egy. 43. Tasak betűi keverve. 45. Budapest egyik pályaudvara. 46. Mese fele! 47. Kis patak fordítva. 49. Gléda. 50. Tág betűi keverve. 51. Ütött. 52. Gyümölcsös. 54. Időmérő szerkezet betűi keverve. 55. Nemzetközi mértékegység-rendszer. 56. Svájc fővárosa. 58. Nagymamák gyakori beceneve fordítva. 60. Fedő egynemű betűi. 61. Így zavarjuk el a madarakat. 62. Tüzet szüntet! 64. Két személyes névmás. 66. Keleti férfi-név.

Függőleges:

2. Latin és. 3. Fordítva: a vizek egyik lakója. 4. Lendület idegen szóval. 5. Gizella becézve. 6. Fordítva: ily módon (ékezet nélkül). 7. Elad egynemű betűi. 8. Kicsinyítő képző. 9. Lel betűi keverve. 10. Zakó „alkatrészei”. 11. Két mutató névmás. 12. Az egyik német névelő. 13. Akad egynemű betűi. 14. Az idézet második része. Zárt betűk: E,G,R,A, S,Ű,R. 18. Nem válik vízzé! 20. Nem kunyhó! 22. B.D.I. 24. Erőszakosan eltulajdonított. 26. Budapesti egyetem. 27. Mázolt. 29. Az idézet harmadik része. 31. Csekély. 33. Régi szalonna jelzője. 35. Arrafele! 38. I.T.. 40. Nem új. 41. ... András (színesz). 42. Vigyázói. 44. Csavar. 46. Van hozzá bátorságod. 48. Fém-pénzek. 51. Szórd el a vetőmagot! 53. Perek fontos résztvevője. 54a. Az idézet negyedik része. Zárt betű: N. 56. ... apó (a magyar szabadságharc egyik kiváló hadvezére). 57. Székesegyházáról is híres német város. 59. M.T. 61. H.E.. 62. Az okozat előzménye. 63. Kettőzve magyar város. 65. Elad egynemű betűi.

Megfejtések (99/7-8)

Keresztrejtvény

A 99/7-8. szám keresztrejtvényének helyes megfejtése:

Dicsérjétek az Urat minden népek, dicsérjétek Őt minden nemzetek!

Bulátko Anzselika (Aknaszlatina), Demkó Éva (Bene), Butella Éva, Csecsur Mónika, Guti László, Turóczy Diana (Beregszász), özv. Kertay Sándorné (Borzsova), Jamkovej Diana (Császlóc), Komonyi György (Homok), Nobilis Kinga (Huszt), Paulik Antónia (Macso), özv. BocsKay Dezsőné, Geczkó Jenő, Logojda Eszter, Pap Éva, Petrovay Viola, Pónitz Katalin, Scheffer Zoltán, Szalay Ilona (Munkács), Gulyás Viktória (Nagybocskó), Huszár Diana (Nagygejóc), Mágocsi Klára (Nagyszőlős), Demjén Tamás, Lukán Árpád (Rát), Nagy Zoltán, Nagy Zsuzsanna (Ruszká Dolina), Kővári Magdolna (Salamon), Zsábej Edit (Sztrabicsó), Román Júlia (Szürte), Bodák Hajnalka (Técső), Iván Ágnes Glória, Iván Márta, László Éva, Molnár Csaba, Nemes János, Olencsák Klára, Oltvay Károly, Vámos Júlia (Ungvár)

Könyvjutalmat nyertek:

Csecsur Mónika (Beregszász), László Éva (Ungvár)

Ismered-e a Bibliát?

Miháli János (Aknaszlatina), Demkó Éva (Bene), Butella Éva (Beregszász), Boldizsár Ani (János), Simon Anna, Simon György (Munkács), Huszár Diana (Nagygejóc), Demjén Tamás (Rát), Nagy Zoltán, Nagy Zsuzsanna (Ruszká Dolina), Kővári Magdolna (Salamon), Bodák Hajnalka (Técső), Olencsák Klára (Ungvár), Pufler Anikó, Pufler József (Visk)

NE LEGYEN KEZED KINYULTVA ELFOGADÁSRA SEM SZÜKMARKU AMIKOR ADNI KELLENE.

Albrecht Dürer: Apokalipszis

A reneszánsz meghonosodásáért az Alpoktól északra egyértelműen Albrecht Dürer /1471-1528/ művészete tett a legtöbbet. Magyar származásának is mondhatnánk. Családja a ma Gyula város területére eső egykori Ajtós községből való. Apja, egy jó nevű ötvösmester, a festő születése előtt 16 évvel telepedett át Magyarországról Nürnbergbe, amely már akkor virágzó város volt. Dürer már gyermekkorában is meghökkentő rajzkészségről tett tanúbizonyságot. Felnőtt művészként vándorútra indult, sokat utazott, követve a középkori fiatal kézművesek hagyományos szokásait, hogy szélesítse látókörét. Itália vonzotta leginkább. Két ízben kelt át az Alpokon, a reneszánsz hazájában tanulmányozta az olasz festőket, az új festői eszméket és módszereket, hogy német talajba ültethesse át azokat. Az új idők művésze volt, azokhoz hasonló, akikkel Itáliában találkozott. Munkái Leonardo da Vinci műveihez hasonlíthatók. De amíg Leonardo grafikáit századokig csak igen kevesen ismerték, addig Dürer metszetei széles körben ismertek voltak és népszerűségnek örvendtek. Elsősorban ő nyerte meg a német művészeket a reneszánsz számára, egyrészt festészetével és grafikáival, másrészt pedig elméleti munkáival. Dürer munkásságában, akárcsak az itáliai mesterekében, a művészet és a tudomány elszakíthatatlanul összefonódott: meggyőződése szerint csak az lehet művész, aki állandóan kutató, tanul, keres, s mindjobban megismeri a természet törvényeit. Faust szomjas és töprengő lelke élt benne: arányok, szimmetriák szerkesztésében vagy közvetlen tanulmányokkal is kereste a művészi igazságot és szépséget. Pl. fűszálról fűszálra megrajzolta a mezőt vagy az azóta oly népszerűvé vált kéztanulmányt.

Dürer ismerte a természet törvényeit. Rajzait, festményeit nézve úgy tűnik, hogy a természet minden titkát felfedte előtte: a formák és vonalak, a fény és árnyék, a táj és tárgyak, az ember- és állatalakok ábrázolásában egyenrangú társa volt a nagy itáliai művészeknek – bár a maga módján dolgozott. A maga módján, mert más volt, mint az olaszok, ő Észak szülötte volt, s ezért hiányzik belőle az a derűs

jókedv, amely déli kollégáira jellemző. Az életnek nem a vidám, gondtalan oldala foglalkoztatta, hanem a tragikus, a fájdalmas. Képein gyakran jelennek meg a világ sorsán búsuló, keserű gondolatokba merült alakok, könyv fölé görnyedő bölcsek, remeték, s mintha maga a természet is nyugtalanságot árasztana. A mélységesen vallásos művész egy percre sem szabadulhat a szenvedés és a halál gondo-

Albrecht Dürer: A négy apokaliptikus lovas az Apokalipszis című fametszetsorozatból. 1498.

latától. A fausti lélek legkedvesebb olvasmányává tette számára János jelenéseit. Nem véletlen hát, hogy első nagy munkái közül kiemelkedik a Szt. János Apokalipszisét illusztráló, nagyméretű fametszet-sorozat. Az olyan rajzot, amelyet nem papírra, hanem fára vagy fémre metszenek, sokszorosító grafikának nevezik. A papírt a festékekkel bevont fa- vagy fémlapra helyezik, s mintegy „rányomják” a rajzot. A falapba metszőkéssel, a rézlapba metszővassal vagy pontozóvassal metszik bele a kívánt képet. A dúcnak nevezett fáról készült metszetet fametszetnek, a rézről készült képet rézmetszetnek nevezik.

A grafikának az az előnye a rajzzal vagy festménnyel szemben, hogy míg abból csupán egy darab készül, addig a fáról vagy fémről több lenyomatot lehet készíteni. Dürer a grafika első nagy mestere volt a művészettörténetben. Nagy sikere volt, ilyen erőteljesen még soha nem ábrázolták az ítéletnap borzalmainak döbbenetes látomását s az azt megelőző intő égi jeleket. A középkori Európában ekkor érlelődik a visszafordíthatatlan egyházszakadás, mely végül a lutheri reformációban éri el beteljesedését. Nemigen lehet kétséges, hogy Dürer látomását és a közönség nagy érdeklődését egyaránt ez a korhangulat teszi érthetővé. Az Utolsó ítélet látomásai – a négy pecsét feltörése – itt együtt jelennek meg. János apostol Jelenéseiben olvassuk: „És láttam egy fehér lovat, a lovon ülőnek íj volt a kezében, és megkoronázták, ő pedig diadalmasan kivonult, hogy győzzön... Kijött egy másik, tűzvörös ló... és egy nagy kardot adtak neki... és íme egy fekete ló; és a rajta ülőnek kezében egy mérleg volt... és íme egy sárga ló; és a rajta ülő neve Halál, és az alvilág követte őt” (Jel. 6, 2-8). Az Apokalipszis rémséges víziói Dürer és közönsége szemében nagyon is időszerűek voltak; sokan vélték úgy, hogy e prófécia még az ő életükben beteljesednek. A letiport áldozatok között parasztot, mesterembert és királyt is látunk: az Utolsó ítéletkor

Albrecht Dürer: Szent Mihály harca a sárkánnyal az Apokalipszis c. fametszetsorozatból. 1498.

ugyanis valamennyien egyenlő mércével méretünk meg.

Az Apokalipszis-sorozat másik jelenetében Szent Mihály és angyalai megtámadják a sárkányt. Nagy harc támad a mennyben. A sárkány és angyalai védekeznek, de nem tudnak ellenállni, és nem marad számukra hely a mennyben.

Dürer, hogy méltóképpen ábrázolhassa a nagy pillanatot, elvetette a hagyományos megoldásokat, melyek a hős harcát a halálos ellenséggel mindig elegáns, könnyed modorban jelenítették meg. Dürer Szent Mihályra nem tetszeleg sem-

milyen pózban. Életre-halálra harcol. Hatalmas erőfeszítéssel, két kézzel ragadja meg óriási lándzsáját, hogy a szörnyeteg torkába döfje. Ez az erőteljes gesztus uralja a jelenetet. Körötte a harcos angyalok karddal, ijjal támadnak a pokolbéli szörnyetegekre, melyek fantasztikus megjelenése minden képzeletet felülmúl. A mennyei csatatér alatt háborítatlan nyugalomban terül el a békés táj. Dürer bebizonyította, hogy mestere a fantasztikus látomás megjelenítésének.

R.M. Nagyszőlős